

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SLÆGT & DATA

Medlemsblad for DIS-Danmark

ÅRGANG 28 · Nr. 3 · 2013

Udgives af DIS-Danmark

Databehandling i Slægtsforskning
www.slaegtodata.dk
admin@dis-danmark.dk

Adresseændringer:

opdateres af medlemmet selv via hjemmesiden.

Log ind og vælg "Mine indstillinger" øverst til højre.

Læs evt. mere her:

www.slaegtodata.dk/foreningen/adresseaendring-m.m

Redaktionen:

Kathrine Tobiasen, ansvarshavende redaktør
Korsagervej 13, 8940 Randers SV
Tlf. 41 28 65 30
tobiasen@dis-danmark.dk

Redaktionsmedlemmer:

Gitte Christensen og Henning Karlbjerg
Korrektur:

Gitte Hovedskov og Kirsten Sanders.

Redaktionen kan kontaktes via hjemmesiden:
Foreningen / Bladet Slægt og Data,
Kontakt redaktionen.

Layout, sats og tryk:

Grafisk Data Center ApS, tlf. 66 12 10 30
Trykplag: 8.100 eksemplarer

Artikler i bladet afspejler ikke nødvendigvis foreningens holdning.

Artikler uden forfatterangivelse kan betragtes som foreningsstof.

Redaktionen påtager sig intet ansvar for uopfordret indsendt materiale og forbeholder sig ret til at redigere i tilsendte artikler.

Eftertryk er tilladt efter aftale med redaktionen. Det skal forsynes med tydelig kildeangivelse, ligesom redaktionen skal have tilsendt en kopi.

Bladet udkommer 4 gange årligt.

Næste deadline:

1. november 2013
1. februar 2014
1. maj 2014
1. august 2014

Udkommer:

December 2013
Marts 2014
Juni 2014
September 2014

Bladet sendes gratis til medlemmer af DIS-Danmark.

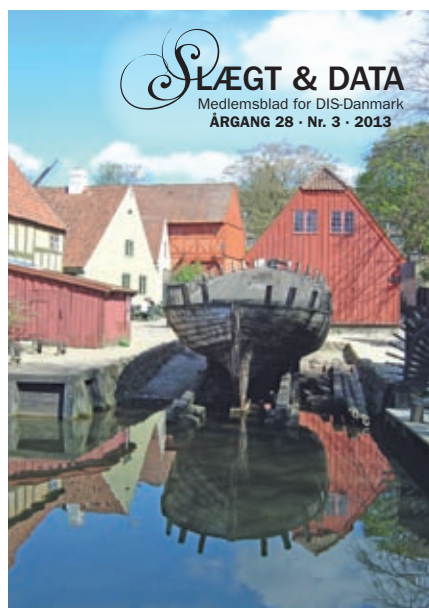
Årskontingent: 200 kr.

ISSN 0903-6172

Indhold nr. 3 – september 2013

- 3 Skifter i provinsen på Arkivalieronline
- 10 Nye funktioner i FamilySearch – FamilyTree
- 14 Hjælp søges til Øresundstoldprojektet
- 14 Nekrolog
- 15 Sådan kan det også gøres. En lidt anderledes slægtshistorie
- 17 Lær at læse gotisk
- 18 Legacy – et moderne værktøj til slægtsforskning
- 24 Brug DIS-Træf
- 26 Rigsarkivets landruller (lægdsruller)
- 29 Livshistorier – slægtshistorier
- 30 Kraghede Fattiggård
- 30 Picard – et besværligt fattiglem
- 32 Møde med Genealogiska Föreningen
- 33 Udgiv din egen slægtsbog - med Saxo Publish
- 35 Hvorfor var der brændte knogler i mormors kakkelovn?
- 37 Kalender
- 39 DIS-Danmarks bestyrelse
- 40 Romertal

Forsidefoto

Motivet på dette nummers forside er hentet i Den Gamle By i Aarhus.
Foto: Kathrine Tobiasen

Skifter i provinsen på Arkivalieronline

Michael Dupont
Stenager 216, st. th.
2600 Glostrup
dupont@dis-danmark.dk

Skifteretsarkivalier hører til en af de mest benyttede kildegropper for slægtsforskere, og med god grund: I en persons skifte kan der nemlig være oplysninger om afdødes ægtefælle og børn. Skiftet bliver dermed den kontrol, der sikrer slægtsforskeren, at de oplysninger, han har stykket sammen ud fra kirkebøger og folketællinger, faktisk også svarer til virkeligheden. Og hvis kirkebogen er gået tabt fra det pågældende sogn, kan skiftet være den eneste mulighed for at optrevle slægten. Desuden vil landets feinschmeckere kunne glæde sig over, at de i skifterne kan finde oplysninger om en persons ejendele - ofte med en detaljeret gennemgang af boligen, rum for rum - samt afdødes gæld og dermed handelsforbindelser og sociale relationer.

Det er derfor slet ikke så mærkeligt, at Statens Arkiver er gået i gang med at lægge skifteretsarkivalier på Arkivalieronline (AO). Der er stadig lang vej endnu, før skifterne på AO dækker hele landet; men man bør glæde sig over, at der allerede nu findes en del skifter, samt at fremtidsudsigterne ser meget lyse ud.

Hvilke skifter findes på AO

For øjeblikket (2013) dækker skifterne på AO kun Danmark øst for Storebælt. Desværre er det ikke alle skifter øst for Storebælt, der er lagt ud, men en tilfældig blanding af skiftejurisdiktioner og skiftearkivalier indtil 1919. Man kan altså på ingen måder gå ud fra, at hvis det findes, så findes det her. Se afsnittet "Hvad med resten?".

Hvordan finder man skiftejurisdiktionen

Dette er det evige problem for slægtsforskere, for skiftesvæsnet var indtil første halvdel af 1800-tallet en noget broget affære, hvor en persons stand eller embede var

afgørende for, hvem der skulle foretage skifte. Som huskeregel kan man sige, at en persons "husbond" (dvs. herre eller overordnede) skulle foretage skifte. Godsejeren skulle således foretage skifte efter sine fæstebønder, byfogeden efter byens borgere og provsten efter sine præster. Og var man selvejer - og dermed ikke havde nogen egentlig husbond - så foretog kongen skiftet, i praksis kongens amtmænd.

I skema 1 kan man slå sin afdøde forfaders erhverv eller stand op og finde den skiftemyndighed, der foretog skifte efter ham. Hvis man fx er i tvivl om, hvorvidt han var fæstebonde eller selvejerbonde - det er nemlig ikke altid præciseret i kilderne - må man både prøve under "Selvejere" og "Fæstere (også arvefæstere)", og derefter følge henvisningerne i kolonnen "Skiftejurisdiktion (myndighedstype)".

Hvordan finder man myndighedsnavnet

Når man kender skiftejurisdiktionen, fx at det skifte, man leder efter, vil være behandlet af amtet eller herredsprovsten, skal man ikke gætte sig til myndighedens navn som fx Sorø Amt eller Fuglse Herreds Provsti, men i stedet slå det pågældende sogn op i de relevante indgangsmidler. Administrative grænser ændrer sig nemlig konstant, skifter navn, bliver lagt sammen med andre myndigheder osv. Se fx illustration 1, der viser et kartotekskort fra Rigsarkivets "De brune kasser", hvor man kan se de skiftende provsti- og stiftsnavne for Glostrup Sogn.

Det herredsnavn, man bl.a. ser i forbindelse med kirkebøgerne på AO, hvor man får oplyst sogn-herred-amt, er ikke retskredsens navn og kan derfor ikke med sikkerhed bruges som sådan.

Rigsarkivet og landsarkiverne har forskellige indgangs-

Glostrup sogn	Herred: Smørum	Amt: Københavns
Provsti: ...	- 1800 (8. 8.)	... Smørum herreds provsti
	1800 - 1913 (21. 6.)	... Sokkelund og Smørum herreders
	1913 - 1971 (til 1.10)	... Smørum herreds
	1971 -	... Glostrup-Høje-Tåstrup provst
Stift:	- 1922 (til 1.12.)	.. Sjællands
	1922 - 1961 (til 1. 1.)	.. Københavns
	1961 -	.. Helsingør
Stiftamt:		... Sjællands

Skiftejurisdiktioner			
Afdødes erhverv/stand	Periode	Skiftejurisdiktion (myndighedstype)	Arkiv
<i>Landdistrikter. Beboere på selvejerjord</i>			
Lensbesiddere (grever og baroner)	-1793	Amt	RA/LA
Godsejere Selvejere Hovedgårdsforpagtere Civile kgl. embedsmænd Civile uden fæstestatus Indsiddere/aftægtsfolk	1793-1919	Herred eller birk (1793 er ikke et skarpt skel, da det først overgik til herredsfogeden og birkedommeren i takt med, at de gamle amtmænd fratrådte)	RA/LA
<i>Landdistrikter. Beboere på godser</i>			
Fæstere (også arvefæstere)	-1817	Godsejeren (gods) og godsejende institutioner	RA/LA
Lejehusmænd	1817-1850	Herred, birk eller godsejer (kun store godser)	RA/LA
Bøndergårdsforpagtere Gods- og avlsforvaltere Godsernes tjenestefolk	1850-1919	Herred eller birk	RA/LA
<i>Landdistrikter. Beboere under lensbesidderens amtmandsområde</i>			
Lensbirkets betjente Forpagtere af hovedgårde Arvefæstere af hoved- og ladegårde Huslærere Skov- og jagtbetjente Indsiddere/aftægtsfolk Almisselemmer Andre civile uden fæstestatus	-1850	Lensbesidderen, dvs. lensgrever eller lensbaroner (gods)	RA/LA
	1851-1919	Herred eller birk	RA/LA
<i>Landdistrikter, diverse grupper</i>			
Fattiglemmer	1803-1867	Fattigkommissionen ved sognepræsten	RA/LA
	1867-1919	Herred eller birk	RA/LA
Krongodset (fx fæstere)	-1850	Rytterdistrikt, senere amtstue	RA/LA
	1850-1919	Herred eller birk	RA/LA
Ryttergodset	1670-1770	Regimentsskriveren	RA/LA
<i>Byerne</i>			
Købstadsborgere	-1919	Byfoged	RA/LA
<i>Gejstlige</i>			
Biskopper	-1807	Provsti/Herredsprovsti	RA/LA
Provster Præster Degne Klokkere og kateketer Skoleholdere Lærere ved de lærde skoler Latinskolernes disciple	1807-1919	På landet: herred eller birk I byerne: byfoged	RA/LA
Hofetatens gejstlige personale ved hof- og slotskirkerne i København, Fredensborg og Helsingør Lærere ved Frederiksborg lærde skole	-1807	Den kgl. Konfessionarius (skiftedokumenter kun bevaret 1724-1787)	RA
	1807-1919	På landet: herred eller birk I byerne: byfoged	RA/LA
<i>Jøderne i København, Helsingør og Fredericia</i>			
Menigheden	1736-1814	Mosaik Troessamfund (København) og Helsingør Byfoged (Helsingør). Skifterne fra Fredericia er tilsyneladende gået tabt	RA
	1814-1919	Byfoged (den stedlige retsbetjent)	RA/LA

<i>København</i>			
Civile rangspersoner	-1771	Hofretten	RA
	1771-1919	Københavns Skiftekommission	RA
Civile embedsmænd og funktionærer (kgf. betjente) uden rang	-1771	Borgretten	RA
	1771-1919	Københavns Skiftekommission	RA
Almindelige borgere	-1771	Københavns Byting	RA
	1771-1919	Københavns Skiftekommission	RA
Københavnske fallitboer	1872-1919	Sø- og handelsretten	RA
Betjente ved Vajsenhuset	1727-1771	Vajsenhusets skifteret	RA
	1771-1919	Københavns Skiftekommission	RA
Betjente ved Frederiks Hospital	1756-1771	Frederiks Hospital	RA
	1771-1919	Københavns Skiftekommission	RA
<i>Københavns Universitet</i>			
Professorer	-1771	Københavns Universitet, Konsistorium	RA
Betjente Studenter Lærde mænd	1771-1919	Københavns Skiftekommission	RA
<i>Bornholm</i>			
Landbefolkningen	-1761	Bornholms Landdistrikters Skifteforvaltning	RA
	1761-1919	Herred	RA
Bybefolkningen	-1919	Byfoged	RA
Christiansø	-1855	Christiansø Fæstning	RA
	1855-1919	Bornholms Øster Herred	RA
<i>Amager</i>			
Befolkningen i Store Magleby og Dragør	-1821	Schouten i Store Magleby	RA
	1822-1919	Amager Birk	RA
<i>Militæret (provinsen)</i>			
Landetaten: Officerer	-1805	Generalauditøren ved Landetaten	RA
	1805-1919	Byfoged, herred eller birk	RA/LA
Landetaten: Underofficerer og menige	-1805	Regimentets auditør	RA
	1805-1919	Byfoged, herred eller birk	RA/LA
Søetaten: Højere officerer, fra kaptajnsrang	-1804	Søetatens generalauditør	RA
	1804-1919	Byfoged, herred eller birk	RA/LA
Søetaten: Øvrige	-1804	Underadmiralitetetsretten	RA
	1804-1919	Byfoged, herred eller birk	RA/LA
<i>Militæret (København)</i>			
Alle	-1771	Se ovenfor	RA
	1771-1919	Københavns Skiftekommission	RA

Skema 1. Efter 1919 er det altid den retskreds (ret), som afdøde boede i, der foretog skifte. Forkortelserne "RA" og "LA" henviser til Rigsarkivet og Landsarkiverne, dvs. til de arkiver, der har de originale arkivalier.

midler, hvor man kan slå et sogn op og finde frem til oplysninger om de skiftende administrative grænser (se skema 2). Desværre dækker disse indgangsmidler kun arkivernes egne områder, og det er kun Rigsarkivet, der har et fælles indgangsmiddel for en lang række myndighedstyper (øst for Storebælt), mens de andre arkiver har

indgangsmidler, der dækker et begrænset antal områder, fx retsbetjentene og de private godser. Retsbetjente er en fællesbetegnelse for byfoged, herredsfoged (herred) og birkedommer (birk).

Der findes desuden et landsdækkende indgangsmiddel, nemlig DIG-DAG, der betyder *Digitalt atlas over Dan-*

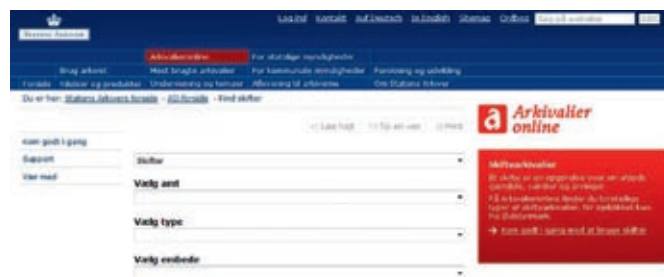
Indgangsmidler til myndighedsnavne		
Område	Myndighedstype	Indgangsmiddel
Sjælland, Lolland-Falster m.m.	Sogn, provsti, stift, stiftamt, kommune, amtsråd/-kommune, amt, retskreds, overret, politikreds, forligskreds, udskrivningsdistrikt/kreds, lægd, fysikat/amtslægekreds, lægedistrikt/lægekreds, amtstuedistrikt, skattekreds/skatteråd, amtsligningsinspektorat/amtsskatteråd, amtsskatteinspektorat, valgkredse (folketing og landsting)	"De brune kasser", der er et sognekartotek, står i Rigsarkivets garderobe
	Retsbetjente	Findes bagerst i Rigsarkivets retsbetjentregistraturer, der står i Rigsarkivets garderobe Hæfte "Opslag – retsbetjente", findes på www.sa.dk
	Private godser, institutioner, præstekald m.m.	Michael Dupont: <i>Soggenøgle til skifteprotokoller fra private godser, institutioner, præstekald m.m. øst for Storebælt</i> , 2012. Kan købes på www.arkivaren.com
Nørrejylland	Retsbetjente og retskredse	Poul Rasmussen: <i>De nørrejske rets- og politikredse indtil 1973</i> , ny udg. 1998
	Private godser, institutioner, præstekald og rytterdistrikter	Bente S. Vestergaard: <i>Stedregister til Nørrejske Godsarkiver</i> , 2000. Findes også på www.sa.dk
Fyn	Retsbetjente og retskredse	Skøde- og panteregistraturen på Landsarkivet i Odense, hvor hver jurisdiktion begynder med et sogneregister med angivelse af sognenes jurisdiktionelle tilhørsforhold
	Private godser	Anne Riising: <i>Stednavneregister til godsejernes skifteprotokoller til 1850 i Landsarkivet for Fyn</i> , 1983. Kan købes på Landsarkivet for Fyn
Sønderjylland	Retsbetjente og retskredse	Hans Schultz Hansen m.fl.: <i>Landsarkivet for Sønderjylland. En arkivoversigt</i> , 2003, s. 341-381. Findes også på www.sa.dk
Hele landet	Len, amt, retskreds, politikreds, provsti, stift, kommune, lægd og valgkreds	Karl-Erik Frandsen (red.): <i>Atlas over Danmarks administrative inddeling efter 1660</i> , 1984
	Retskreds, amt, amtstue, lægedistrikt og lægd	Trap Danmark, div. udgaver
	Retskreds, politikreds, amt, provsti, amtslægekreds og lægekreds	Post- og Adressebogen (år 1921 er udgivet på CD af DIS-Danmark), ikke alle årgange er lige detaljerede

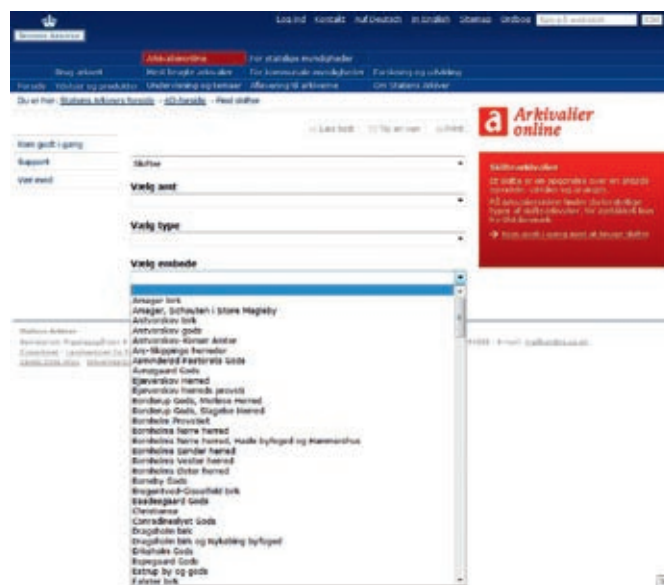
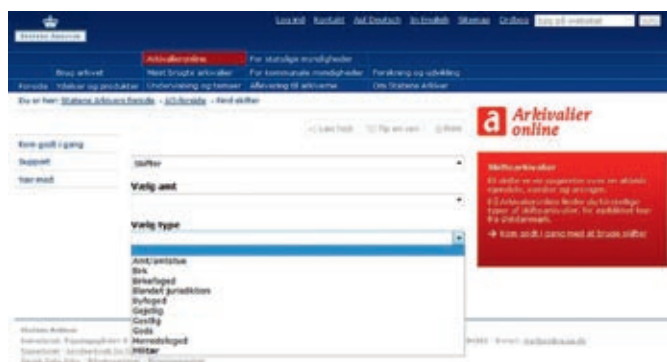
Skema 2. Da skemaet kan være en hjælp i andre sammenhænge end skifterne, er der medtaget en del ekstra myndighedstyper.

marks historisk-administrative geografi (se www.digdag.dk). De administrative oplysninger er indtastet i DIG-DAGs database; men hjemmesiden, hvor man skulle kunne søge sig frem, er stadig langt fra optimal. Ofte resulterer en søgning blot i en fejlmeddelelse. Man kan kun håbe på en lysere fremtid for projektet, for et sådant landsdækkende indgangsmiddel er uundværligt for alle slægtsforskere, der ønsker at arbejde med mere end blot kirkebøger og folketællinger.

En nødløsning i mangel af bedre er mormonernes hjemmeside www.familysearch.org. Hvis man skriver "familysearch catalog" i Google, vil man nemmest nå frem til den rette underside, nemlig siden "Catalog". Her kan man søge efter det sogn, som afdøde boede i, og som

man gerne vil finde et skifte fra. Man skal blot indtaste sognenavnet (uden "sogn") i feltet "Place Name", fx Drejø. Under Drejø Sogn kan man vælge forskellig kategorier, og vælger man "Probate records", dvs. skiftearkivalier, får man vist en liste over skifteprotokoller med an-

givelse af skiftemyndighederne. Dermed får man de myndigheds- eller godsnavne oplyst, som man derefter kan prøve at slå op i AO eller i Statens Arkivers database Daisy. Kataloget bygger på det materiale, mormonerne har affotograferet, og derfor vil der selvsagt være store huller; men alligevel kan det give et fingerpeg i den rigtige retning.

Skiftearkivalier og behandlingsformer

Før man giver sig i kast med skifterne på AO, er der stadig et par ting, man bør vide. Man kan nemlig let gå galt i byen, hvis man ikke er opmærksom på, hvad skiftearkivalierne indeholder, og hvad man kan forvente at finde hvor.

De vigtigste skiftearkivalier er skifteprotokollerne og dødsanmeldelsesprotokollerne. Desuden har nogle skifteretter også mere specialiserede protokoller, nemlig forseglingsprotokoller, registreringsprotokoller og behandlingsprotokoller, hvoraf man oftest støder på forseglingsprotokoller. Protokollernes betegnelser henviser til trinnet i skiftebehandlingen: Når dødsfaldet var blevet anmeldt til skifteretten, blev boet forseglet. Dernæst blev ejendelene registrerede og vurderede, og til slut behandlede

man selve boet, dvs. gennemgik gælden, samt fandt frem til boets overskud (eller underskud!), og hvor meget hver af arvingerne skulle have.

De fleste skifteretter har dog kun haft én protokol til det hele, nemlig skifteprotokollen. Skifteprotokollen er dermed ryggraden i skifteretternes virke. Da den var skifterettens egen protokol, var den også traditionelt set beregnet til de offentlige skifter, altså til de boer, hvor skifteretten selv skulle forestå bobehandlingen.

Indtil 1919 er det almindeligt med navneregistre i skifteprotokollerne. De kan være forrest eller bagerst i protokollerne og være ført på fornavn eller efternavn. Hvis de mangler, kan det pågældende arkiv have udarbejdet navneregistre til protokollerne; men i så fald er det slet ikke sikkert, de er lagt på AO. Så må man i stedet til det på-

Behandlingsform	Anvendelse	Hvor registreret
Offentligt skifte	Skifteretten forestår bobehandlingen. Anvendes ofte når der er umyndige, uenige, fraværende eller slet ingen arvinger	Skifteprotokollen
Privat skifte	Når arvingerne er myndige, enige og nærværende/repræsenterede og selv kan forestå bobehandlingen. Andre private skifter, hvor disse forhold ikke nødvendigvis er tilstede, er samfrænde- og kommissarieskifter, samt eksekutorboer	Evt. i selve skifteprotokollen
Uskiftet bo	Når den efterlevende ægtefælle ønsker at hense i uskiftet bo. Krævede tilladelse, indtil 1845 (mænd) og indtil 1926 (kvinder). Der skulle foretages skifte ved indgåelse af nyt ægteskab	Dødsanmeldelsesprotokollen eller skifteprotokollen
Begravelsesudlæg	Når ejendelene er så få, at de ikke kan dække begravellesudgifterne. De udlægges til den, der betaler begravelsen	Dødsanmeldelsesprotokollen
Boudlæg	Anvendes ved fattige boer, bl.a. ved fattiglemmer, hvor fattigvæsnet får afdødes ejendele udleveret, uden at der foretages skifte, eller hvor afdødes formue ikke kan dække gælden, og hvor afdødes ægtefælle overtager ansvaret	Skifteprotokollen eller dødsanmeldelsesprotokollen

Skema 3. Hvis retskredsen ikke har en selvstændig dødsanmeldelsesprotokol, eller den først begynder langt senere end 1792, skal man i stedet se i skifteprotokollen, da dødsanmeldelserne kan være indført her. Endelig kan dødsanmeldelsesprotokollen også være gået tabt.

gældende arkiv eller blade sig frem i skifteprotokollen.

Det er langt fra alle typer skifter, man kan finde behandlet i skifteprotokollerne. Det hænger sammen med, at skifteretten før 1792 ikke skulle involveres ved alle dødsfald. Som udgangspunkt kan man citere Danske Lov fra 1683, der definerer, hvornår et dødsfald skulle anmeldes til skifteretten: "Naar nogen ved Døden afgaar og efterlader sig enten Umyndige, eller fraværende, eller udlændiske, eller ingen Arvinger, da skulle de, som i Huset ere, hvor den Afdødis Gods og Midler findis, under tilbørlig Straf strax give Stædets Øvrighed, Geistlig eller Verdslig, det tilkiende" (5-2-1). Det betyder med andre ord, at skifteretten kun skulle indblandes, hvis arvingerne var umyndige eller fraværende, eller hvis der slet ikke var nogen arvinger. Var arvingerne derimod voksne og på god fod med hinanden, kunne de foretage skifte uden skifterettens indblanding. Kernen er, at kongen (dvs. skiftemyndigheden) skulle værne dem, der ikke selv kunne varetage egne interesser.

I 1792 blev arveafgiften og dødsanmeldelsespligten til skifteretterne indført. Det er et godt årstal at huske, for efter 1792 bør man – i teorien – kunne finde oplysninger om alle dødsfald i skifteretternes arkivalier. Dødsanmeldelsesprotokollen er den protokol, som skifteretterne begyndte at føre efter 1792. I begyndelsen indførtes dødsanmeldelserne dog direkte i skifteprotokollerne; men i løbet af 1800-tallet fik flere og flere skifteretter selvstændige dødsanmeldelsesprotokoller (efter 1919 kaldet skiftesaglister).

Et skifte kan være behandlet på en lang række forskellige måder, afhængig af afdødes familieforhold, formuens størrelse og arvingernes alder og evne til at komme overens. I skema 3 er nævnt de mest almindelige behandlingsformer, samt hvor man kan finde oplysningerne.

AO's søgeside

Når man har fulgt ovenstående punkter og slået sin forfaders erhverv op i skema 1, fulgt henvisningerne i skema 2 og er opmærksom på skiftearkivaliernes indhold i skema 3, er man nu parat til at bruge skifterne på AO!

AO findes på Statens Arkivers hjemmeside www.sa.dk. Når man trykker på feltet "Arkivalieronline" øverst på siden, kommer man videre til AO's forside. Her får man mulighed for at vælge forskellige typer arkivalier, fx kirkebøger og folketællinger, to kilder de fleste slægtsforskere har stiftet bekendtskab med. Som punkt 3 finder man "Skifter", hvilket i virkeligheden vil sige "Skifter i provinsen", da de "Københavnske skifter" er et selvstændigt punkt (se illustration 2).

Hvis man vælger punkt 3, Skifter, får man en søgeside med tre valgmuligheder, hvor man kan præcisere og begrænse sin søgning (se illustration 3):

- Vælg amt
- Vælg type
- Vælg embede

Amt	Type	Embede	Navn	Fra	Til
Herred	Herredstøget	Fugles herred	Gefstpræstø	1796	1820
Herred	Herredstøget	Fugles herred	Gefstpræstø	1820	1826
Herred	Herredstøget	Fugles herred	Gefstpræstø	1826	1849
Herred	Herredstøget	Fugles herred	Gefstpræstø	1849	1854
Herred	Herredstøget	Fugles herred	Gefstpræstø	1854	1857
Herred	Herredstøget	Fugles herred	Gefstpræstø	1857	1862
Herred	Herredstøget	Fugles herred	Gefstpræstø	1862 november 14	1863 april 8
Herred	Herredstøget	Fugles herred	Gefstpræstø	1868 april 7	1878 august 7

"Vælg amt" siger næsten sig selv. Det er den geografiske afgrænsning, og i mange tilfælde kan det være en fordel at vælge det amt, som afdøde boede i. I andre tilfælde forvirrer det dog mere, end det gavner. En herregård i Sorø Amt kunne fx sagtens eje jord i Præstø Amt. Og hvis man eksempelvis vil finde et skifte efter en afdød fæstebonde, der boede i Præstø Amt - og derfor vælger "Præstø" i listen over amter - men som havde fæstet sin gård af et gods i Sorø Amt, forsvinder det relevante gods fra listen!

"Vælg type" kunne til en vis grad kaldes "Vælg jurisdiktionstype" eller "Vælg myndighedstype" (se illustration 4). For den, der er vant til at arbejde med skifter, er denne liste dog en forvirrende blanding af egentlige myndighedsbetegnelser (fx byfoged) og ansvarsområder (fx gejstlig). "Gejstlig" skulle rettelig kaldes "Herredsprovstier", og under dette felt burde al gejstligt mensalgods fjernes og puttes ind under "Gods". Gejstligt mensalgods indeholder nemlig ikke gejstlige skifter, men skifter efter de fæstebønder, der fæstede den jord, som den lokale kirke ejede. Der burde nok også ryddes lidt om i feltet "Vælg type", da både "Birk" og "Birkefoged" samt "Gejstlig" og "Gestlig" kan slås sammen. Felterne er simpelt hen dobbeltkonfekt, det sidste oven i købet en stavfejl. Amter og amtstuer er også slået sammen til typen "Amt/amtstue" på trods af, at de behandler hver sine type skifter (bl.a. behandler amterne skifter efter selvejere, mens amtstuerne behandler skifter efter fæstere på krongods).

"Vælg embede" er i bund og grund det eneste nødvendige felt, og ofte ville jeg ikke bruge tid på at udfylde hverken "Vælg amt" eller "Vælg type", for hvis man har fundet skifterettens navn, kan man ligeså godt springe direkte til dette felt (se illustration 5). I rullegardinet "Vælg embede" skal man blot rulle sig frem til den rigtige skiftemyndighed, som man har fundet ved at bruge skema 1 og skema 2.

Et eksempel, trin for trin

Kort fortalt kan man finde et skifte ved at følge trin 1-4:

1. Du skal kende afdødes navn, erhverv, dødsår og bopælsogn

2. Slå afdødes erhverv op i skema 1 og find skiftejurisdiktionen/myndighedstypen
3. Slå bopæls sognet op i de relevante indgangsmidler, der er nævnt i skema 2, og find navnet på den pågældende skiftejurisdiktion/myndighedstype
4. Se om der findes arkivalier på AO (eller se også afsnittet "Hvad med resten?")

Gårdmand Peder Madsen, død 1857

1. Peder Madsen var gårdmand i Hyldtofte, Taagerup Sogn, hvor han boede sammen med sin familie i folketællingen 1850. Den 19. februar 1857 døde han, 52 år gammel.

2. Han betegnes som gårdmand i folketællingen 1850 samt i kirkebogen ved sin død. Vi ved ikke, om han var selvejergårdmand eller fæstegårdmand, selv om det var mest almindeligt at være selvejergårdmand på det tidspunkt. Vi slår derfor op i skema 1 og ser både under "Selvejere" og under "Fæstere (også arvefæstere)". Begge steder får vi at vide, at det i 1857 var "Herred eller birk", der foretog skifte efter selvejere og fæstere.

3. Det næste trin bliver at finde frem til myndighedens navn, altså hvilket herred eller birk, Taagerup Sogn hørte under i 1857. I skema 2 henvises vi under "Sjælland, Lolland-Falster m.m." til hæftet "Opslag – retsbetjente", der findes på www.sa.dk. I hæftet kan vi se, at Taagerup Sogn lå i Fuglse Herred 1805-1919. Det betyder med andre ord, at vi skal finde skiftet efter Peder Madsen i Fuglse Herreds skifteprotokoller.

4. Derefter slår man op på AO, vælger "Skifter", og under feltet "Vælg embede" bladrer man sig frem til "Fuglse herred" (vær opmærksom på, at "Fuglse Herreds Provsti" og "Fuglse Pastorats Gods" ikke er det samme som "Fuglse Herred"!). I illustration 6 kan man se, at der findes en skifteprotokol for perioden 1854-1857. Man åbner den og slår op i navneregistret bagerst, hvor man finder Peder Madsens navn med en henvisning til folio

291 og 293. I illustration 7 kan man se, at der blev afholdt skifte på hans dødsdag, 19. februar 1857, og at han efterlod sig enken Bodil Marie Hansdatter og børnene Hans, 13 år, Bodil, 23 år, og Else, 22 år. Man finder desuden en afskrift af mandens testamente, der giver en del oplysninger om hans sidste tid: "Under den Sygdom hvoraf jeg lider, og som jeg ikke veed om den maaske vil blive min Død, har jeg tænkt paa hvorledes jeg ønskede at der efter min Død skulde forholdes med mine efterladte Eiendele". Skiftet endte med, at enken hensad i uskiftet bo.

Hvad med resten?

Det skiftemateriale, der endnu ikke findes på AO, skal benyttes i original på det pågældende arkiv: Rigsarkivet, Landsarkivet i Odense, Landsarkivet i Viborg eller Landsarkivet i Aabenraa. Man skal dog være opmærksom på, at skiftemateriale ikke kan fjernlånes, og at man derfor skal ud at rejse lidt. Når man søger efter det i Daisy, Statens Arkivers database (se min artikel om Daisy i Slægt og Data 2010-1), skal man udfylde søgefelterne på www.sa.dk/daisy på følgende måde:

- Arkivskaber eller arkivserie: (udfyldes ikke)
- Arkivskaber: Her skriver man myndighedens navn, fx "Fuglse Herred", "Præstø Amt" eller "Holsteinborg Gods" (altså de myndighedsnavne, man har fundet ved at følge henvisningerne i skema 2)
- Arkivserie: skifte (hvis man kun skriver "skifte" foretages der en søgning på alle de arkivalier i den pågældende myndighed, der hedder et-eller-andet med skifte-, fx skifte-protokoller, skifte-dokumenter osv.

Herefter udfylder man periodefeltet fra-til og trykker derefter på "søg".

Hvis man ikke får noget resultat, kan man – eller Daisy – have lavet en stavfejl. Man kan evt. nøjes med at skrive en del af myndighedsnavnet, hvis man er usikker på stavningen, fx "fug her" eller "glse red" i stedet for "fuglse herred" (bare for at illustrere, at Daisy kan takle sådanne søgninger).

Et udmærket alternativ til de originale arkivalier, netop pga. fjernlånsbegrænsningerne, er at benytte skifterne på film. Både mormonerne og Statens Arkiver har affotograferet store mængder af skifteretsarkivalier. Og film kan sagtens fjernlånes. Statens Arkiver er i gang med at gennemgå deres store filmsamling og registrere dem i Daisy under de pågældende arkivalier. Se fx Dragsholm Gods: Skifteprotokol med alfabetisk register 1790-1850, hvor man kan bestille originalerne ("Original, Papir m.m.") eller filmene ("Brugskopi, Mikrofilm 35 mm").

Dernæst findes der også en stor mængde indscannede skifteprotokoller på mormonerens hjemmeside www.familysearch.org og på div. private hjemmesider som fx Erik Brejls hjemmeside www.brejls.dk.

Nye funktioner i FamilySearch – FamilyTree

Bodil Grove Christensen
Hvedevej 1, 7490 Aulum
Tlf. 9747 2887
grove@dis-danmark.dk

Log på, og få nye funktioner til rådighed

Hvis du tidligere har haft et login til FamilySearch (<http://familysearch.org>), kan du umiddelbart tage de nye funktioner i FamilyTree i brug, og hvis ikke, må du lige igennem processen med at lave dig et login. Klik på Sign in øverst til højre og brug derefter knappen for oven til højre:

Create an Account

Udfyld dernæst felterne med de nødvendige oplysninger, og du vil få tilsendt et link, så du kan aktivere din konto. Samtidigt vil du få mulighed for hjælp med at få gendannet dit username (brugernavn) eller password, hvis du senere glemmer det, når du har opgivet din e-mailadresse.

Når du er kommet frem til den nye forside, vil du møde f.eks. denne side:

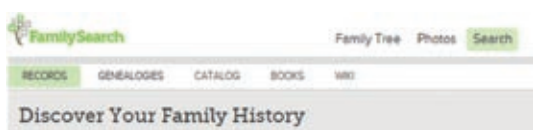
Hvis man vælger *Get started*, vil man kunne få en introduktion til slægtshistorie. På samme måde vil de øvrige valgmuligheder introducere til forskellige dele af FamilySearch.

Vælger man fanebladet *Family Tree* for oven, kommer man til den side, hvor man kan lægge sin egen slægtshistorie ind.

Upload af GEDCOM-filer

Mange har allerede brugt mange timer ved computeren for at skrive slægtshistorien ind, og så vil den nemmeste måde at lægge sine oplysninger ind på Family Tree må være at uploade en GEDCOM-fil fra slægtsprogrammet. I så fald skal man vælge fanebladet Search øverst.

En ny side kommer nu frem, herunder vises den øverste del af siden:

Vælg fanebladet Genealogies, og se så nederst på næste side:

Contribute your research to the FamilySearch.org community
Make your family tree available here to help other researchers. Your contributions remain in your control, preserving confidentiality, to whom or whom you see fit.

Herfra kan man uploade sin GEDCOM-fil, og som der står, så kan man til enhver tid fjerne og ændre sine uploadede GEDCOM-filer.

Når filen er uploadet, vil den være klar til at arbejde med i løbet af cirka 15 minutter. Det vil være en stor fordel at bruge tid på at søge efter dubletter for alle navne. På den måde kan man være heldig at finde andre slægtninge, som arbejder med samme slægt, og få skabt mere sammenhæng og overblik over slægtslinjerne. Levende personer vil ikke kunne ses af andre end indsenderen selv.

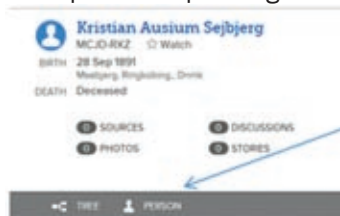
Download fra Family Tree

På nuværende tidspunkt kan man ikke downloade direkte fra Family Tree, men flere programmer, f.eks. Legacy, RootsMagic og Ancestral Quest kan hente oplysninger ned fra FamilySearch. Man vælger selv, hvilke data man ønsker at få overført fra Family Tree. Programmerne kan også uploade direkte til Family Tree, og her vælger man også selv, hvilke data man ønsker overført.

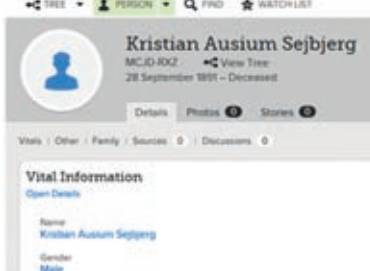
I Legacy gøres det ved, at man finder 'Tilpas' som det øverste punkt under menupunktet 'Valg'. På den side, som så popper op, skal man sætte et flueben nederst til højre under FamilySearch – Integrér med FamilySearch, så kan man flytte data mellem FamilySearch og Legacy.

Finde dubletter og flette dem sammen

Find først den person, som du vil kigge efter dubletter for, enten ved at bruge søgefunktionen øverst eller ved at finde personen på slægtstræet. Klik på personens navn:

Hvis det er den rette person, du her har fremme, så klik på PERSON nederst i feltet. Du kommer så frem til denne persons side, hvor oplysningerne om personen og hans forældre og efterkommere står.

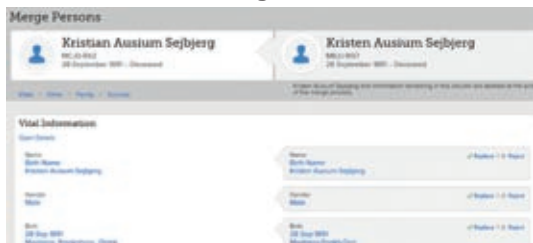
Nederst til højre på denne persons side finder du en værktøjsboks, som kan bruges til at søge efter dubletter – og til at slette en person med. Vælg *Possible Duplicates*.

Hvis du er heldig, vil der være én eller flere dubletter, men du skal være varsom med at flette disse personer sammen, med mindre du er helt sikker på, at der er tale om én og samme person.

I dette tilfælde var der kun én dublet, og nu klikkes der så på Review Merge:

Nu kan oplysningerne fra højre side flettes ind i venstre, hvis man er sikker på, at det er den rigtige person, og at oplysningerne fra højre er korrekte. I så fald skal der trykkes på Replace/Add. Det er altså oplysningerne i venstre side, som forbliver i Family Tree.

Tryk på *Continue* nederst på siden, og *Finish Merge* på næste side. Så er der kun én person tilbage i databasen. Har man ved en fejl flettet forkert sammen, kan det skilles ad igen ved på forsiden af personens side at kigge øverst til højre under *LATEST CHANGES*. Det er lidt bøvellet, men det lader sig gøre.

Hvis man finder dubletter, men disse ikke passer sammen med den person, som man arbejder med, vil det være en fordel at trykke på knappen *Not a Match* – så slipper man for at få den til at poppe op, hver gang man søger efter dubletter.

Et lille fif: Søgmaskinen er ret fintfølede mht. forskel i navne, så hvis man ved, at der findes dubletter, men ikke kan få dem frem, kan man gøre følgende:

- Find den rigtige dublet ved at bruge søgefunktionen øverst
- Indsæt det navn, som man normalt bruger på personen, som et alternativt navn under den nye person ved at skrive det ind under *Other Information* – *Add* – *Alternate Name*. Nu ved maskinen, at den nye person også kendes under dette navn, og den kan finde personen som dublet.

Slette en person

Du så måske funktionen *Delete Person* i værktøjskassen? Brug kun knappen, hvis der virkelig er tale om en person, som ikke har eksisteret. Selv om du sletter personen fra dit familietræ, vil personen stadig kunne findes i databasen.

Hvis der er tale om, at personerne er kombineret forkert, er det bedre at skrive ind til Support – se *Get Help* øverst på siden, og vælg derunder *Send A Message* – el-

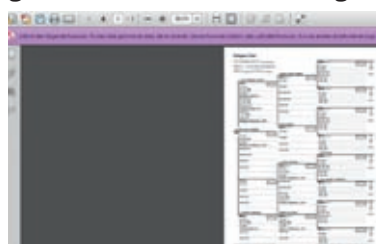
ler en af de andre muligheder for assistance. Du kan selvfølgelig også selv prøve at skille dem ad – se hvordan ovenfor.

Udskrive familietræer og -faner

Vælg *Tree* på forsiden, og sørg for, at den person, der skal skrives familietræ eller familiegruppeskema ud om, står i midten af skærmen:

Således ser skærmen ud, når der trykkes på *PE-DIGREE* øverst til venstre. Billedet kan gøres større eller mindre ved at trykke på + eller -, ligeledes øverst til venstre. Antallet af aner kan udvides ved at klikke på pilene ude til højre i skærbilledet. Hvis man ønsker en udskrift, trykkes på printerikonet øverst til venstre, og følgende skærbillede viser sig:

Et fire-generationer-stamtræ, som kan printes ud i A4-format. Du kan gemme det, og du kan printe det. Zoom ind, så du kan tjekke for fejl direkte på skærmen, før du printer. Tip: Udskriv til OneNote, så kan du printe i større formater.

Trykker du derimod på fane-ikonet, vil skærbilledet se således ud:

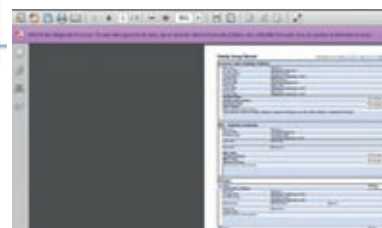
Der kan printes ud ved at bruge printerikonet øverst til højre. Måske vil det være en fordel at lægge papirformatet ned for at få bedre plads til fanen.

Udskrive familiegruppeskemaer

Familiegruppeskemaer kan udskrives fra personens individuelle side, og da skal man vælge dette ikon:

Vælg *Family* for at finde Familiegruppeskemaet. Skemaet kan gemmes, og det kan printes; brug ikonerne.

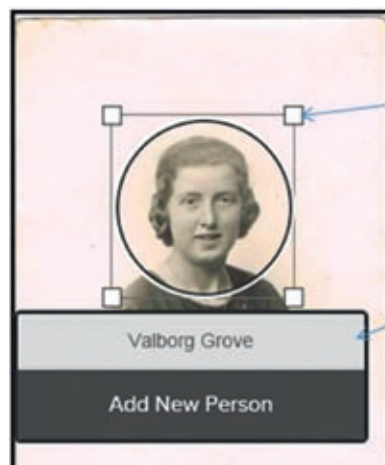

Indsætte billeder

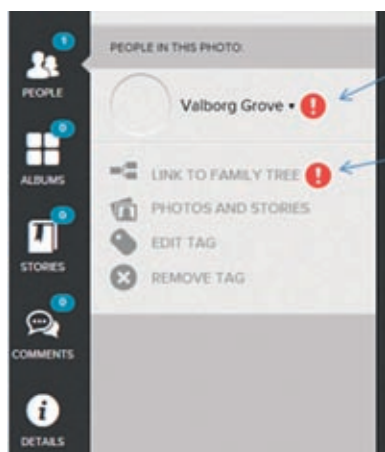
En ny og rigtig spændende funktion er muligheden for at indsætte billeder. Når du har logget ind, skal du vælge fanebladet Photos. Vælg dernæst My Photos. Når du vil indsætte billeder, skal du trykke på knappen Upload:

Der er kun visse filformater, som kan uploades, nemlig jpg- og png-filer, op til 5Mb. Klik på det grønne plustegn og vælg det billede, som du ønsker at uploade. Hvis det ikke ligger i det rette filformat, må du lige en omvej for at få det konverteret. Det tager ganske få sekunder at uploade billedet, og så må du i gang med at tage billedet; denne proces starter du ved at klikke på billedet, som du lige har uploadet.

Placer cursoren på personens ansigt, træk i hjørnerne og flyt på firkanten, indtil du er tilfreds med placeringen. Dette billede vil fremover kunne ses på personens egen side, så vær omhyggelig med at få det til at stå pænt. Skriv personens navn i feltet under ansigtet, og tryk Enter. Nu skal billedet så anbringes på den rette person i databasen.

Klik på dette røde udråbstegn, og du får menuen neden under. Klik dernæst på det næste røde udråbstegn, og find den rigtige person i databasen, enten ved at skrive oplysninger om personen ind i søgearket, som kommer frem, og dernæst vælge den rette person – eller ved at finde personen ved at bruge PID. Et lille tip: Det er langt det hurtigste, hvis du på forhånd har styr på personens PID; i dette tilfælde er det KCWN-VL8.

Du kan indsætte lige så mange billeder du vil af hver person. Du kan organisere billederne i albums, hvilket vil være en fordel, hvis du arbejder med forskellige grene af familien.

Hvis du ønsker at lave et album, vælger du *Albums* og dernæst *Create Album*. Du skal navngive dit album, og derefter kan du blandt dine fotos vælge dem, som du ønsker skal være i dét album.

Efterhånden som du uploader billeder, vil de blive lagt i

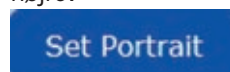
alfabetisk rækkefølge efter fornavnet under fanebladet *People*, det gør det nemt at finde dem igen. Hvis du f. eks. har lagt flere billeder ind af samme person og ønsker at skifte det billede, som vises på personens side, gør du det ved at klikke direkte på billedet på personens side:

Nu kan du vælge, hvilket billede skal være på forsiden af den personlige side, idet du sætter et flueben i det foretrukne billede:

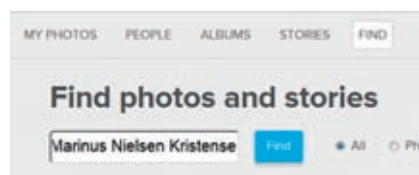

Afslut processen ved at klikke på *Set Portrait* øverst til højre:

Det kan vare op til et par minutter, før du kan se billedet skifte på personens side.

Andre kan se dine billeder, men kan ikke slette dem. Det kan man til gengæld selv, hvis man har fået sat et dårligt eller forkert billede ind. Man kan søge i alle billeder i databasen ved hjælp af fanebladet *Find*:

Du kan være heldig at finde billeder, som andre har sat ind. Som du kan se, kan man også søge i historier om personen. Husk dog, at det er de personer, der har lagt billederne ud, der har ophavsretten til dem. Man kan ikke bruge løs uden tilladelse.

Jeg synes, at der er plads til væsentlige forbedringer i denne søgefunktion; i mit tilfælde fandt jeg 823 hits, og kun tre ud af disse var den søgte person, og de lå ikke først for.

Det må forventes, at denne søgefunktion bliver forbedret, ligesom andre ting, FamilySearch hele tiden forsøger at optimere.

Indsætte historier

Der kan indsættes historier/optegnelser om hver enkelt person. Det kan ske enten fra personens egen side, hvor

der klikkes på fanebladet Stories – eller ved at klikke på billedet af personen og tilføje dem herfra. Man kan selv rette og slette egne historier – andre kan kommentere, men ikke slette i dem. Nogle ønsker at tilføje optegnelser direkte fra slægtsforskningsprogrammet, og må derfor i gang med at markere, kopiere og sætte ind, andre skriver direkte i tekstfeltet. Personligt kan jeg godt lide at skrive de mere personlige historier om personerne inde som ikke kan findes i kirkebøger og andre arkivalier.

Hvad lavede jeg i går?

Hvis du ønsker at finde noget af det, som du har arbejdet med for nyligt på Family Tree, kan du bruge disse to drop-down-menuer:

Klik på pilene, og du vil finde en oversigt over de stamtræer eller personer, som du har arbejdet med for nyligt. Herfra kan du så vælge den person eller det stamtræ, du vil arbejde med.

Lagde du mærke til Watch List? Hvis du klikker på den, får du en liste over de personer, som du har bedt databasen holde øje med – hvis andre ændrer i persondataene, vil du kunne se det her.

Det kræver naturligvis, at du har bedt databasen om at holde øje med ændringer for personen:

Det gør du ved at klikke på ordet Watch øverst til højre.

Research help

Klikker du fra personens side på Search Records, går du direkte til resultater i FamilySearch, idet databasen har søgt ud fra de oplysninger, som du har lagt ind om personen.

Vær opmærksom på, at der nederst under resultater ofte er klikbare links til stamtræer, som andre har indsendt.

Plads til forbedringer og nye tiltag

Det har krævet en del indkøring at få disse nye funktioner til at fungere i Family Tree, og som det ses af ovenstående, er der stadig plads til forbedringer. De vil helt sikkert også komme - og skulle du få idéer til forbedringer, så tøv ikke med at skrive til FamilySearch. Adressen er: support@familysearch.org

Det er ikke nødvendigt at skrive i engelsk, der sidder frivillige, som besvarer henvendelser på stort set ethvert sprog – og som sørger for at ekspedere henvendelserne videre.

Samfundet for Dansk Genealogi og Personalhistorie

Til alle interesserede!

Siden stiftelsen 1879 har Samfundet udgivet Personalhistorisk Tidsskrift med et væld af vægtige indlæg om dansk genealogi og personalhistorie – de første mange år tillige norsk!

Kontingent

Årligt 250 kr. for to hæfter, hver på 120 sider, og nye medlemmer modtager straks det foregående års to hæfter helt gratis!

Ældre årgange hver à to numre sælges til flg. priser pr. årgang: Siden 2004 kun 200 kr., 1990-2003 kun 150 kr. og de ældste årgange fra 1989 og tidligere kun 80 kr. - Så længe lager haves!

Nyeste tiltag for alle: CD-rom – for kun 50 kr.!

Akkumuleret Personregister til Personalhistorisk Tidsskrift 1880-2012. Af Poul Steen.

Hurtig og praktisk indgang til de tusindvis af navne, der i løbet af de mange år har været omtalt i tidsskriftet.

Bestillinger

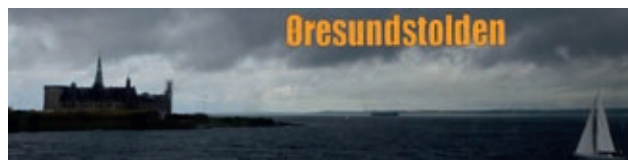
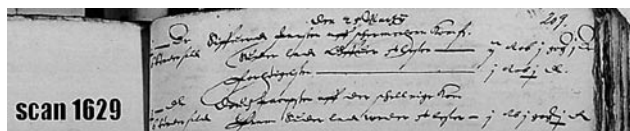
Anton Blaabjerg, Fredensgade 38, 8800 Viborg, tlf. 86 61 04 36, E: blaab@webspeed.dk, fællesekspeditionen for Samfundet og Sammenslutningen af Slægtshistoriske Foreninger. – Dér fås også den ajourførte bogliste for SSF's forlag Slægten, der – tid efter anden – også ajourføres på SSF's hjemmeside: www.ssf.dk.

Hjælp søges til Øresundstoldprojektet

Transskriptionen af Øresundstoldbøgerne er et stort hollandsk projekt, der har været i gang siden 2009. Vi skrev om det i Slægt & Data nr. 4, 2009 – se evt. artiklen på hjemmesiden: www.slaegtogdata.dk/foreningen/bladet-slaegt-og-data/slaegt-data-2005-2009 - eller gå til projektets egen hjemmeside: www.soundtoll.nl/index.php/en/

Projektet er for størsteparten afsluttet. Arbejdet er blevet udført af en gruppe på 120 personer, der arbejder under et socialt projekt. De har alle et let handicap, men har været i stand til at tyde og afskrive håndskriften i toldbøgerne indtil år 1630. Teksterne fra før den tid har dog vist sig at være for vanskelige at læse.

Projektteamet søger nu hjælp udefra, for at få transkriberet de resterende toldbøger.

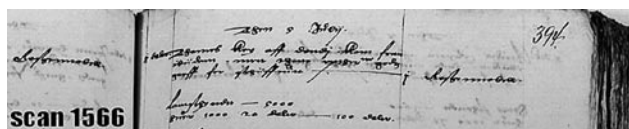
Kunne du tænke dig at deltage, er det en fordel om du har følgende:

- Lidt ledig tid
- Adgang til internettet
- Kendskab til den tids skriftform
- Kendskab til ældre dansk sprog

Er du interesseret, så kontakt projektet ved at sende en mail til: sonttolonline@tresoar.nl, hvor du også kan hente yderligere oplysninger.

Projektet gennemføres som en form for crowdsourcing, en problemløsning, hvor opgaverne fordeles i et netværk, hvor man hjælper hinanden og trækker på hinandens viden.

Richard Keijzer, Holland

Kurt Kermit Nielsen

Det er med stor sorg, vi har modtaget beskeden om, at vores mangeårige medlem Kurt Kermit Nielsen er afgået ved døden den 31. juli 2013.

Kurt har lagt et meget stort arbejde i de hjemmesider, som kan findes på adressen kkermit.dk. Hans sider har gennem årene været brugt flittigt af mange slægtsforskere over hele landet. Hans afskrifter har sparet mange for bekostelige

køreture til Landsarkivet i Viborg, hvor Kurt har hentet meget af det materiale, han har stillet til rådighed for slægtsforskere.

Kurt og hans hustru har også stærkt bidraget til, at slægtsforskere kan finde oplysninger om deres aner i DDA. De har indtastet og korrekturlæst 595 sogne, i alt 279.523 personer.

Da Kurt begyndte at blive syg, overdrog han sitets indhold til DIS-Danmark. Det er DIS-Danmarks agt at lade disse sider stå som et minde om Kurts store arbejde. Siderne vil således være til rådighed for slægtsforskere i mange år endnu.

Al mail fra sitet går indtil videre til hans datter, Ingelise, som informerer DIS-Danmark, hvis nogle brugere skulle finde fejl på eller have forslag til hans hjemmesider.

Æret være hans minde.

Henning Karlbj

Sådan kan det også gøres

En lidt anderledes slægtshistorie

Peter Kalko

Tinghusevej 76, Mårum
3230 Græsted
peterkalko@anglov.dk

Min interesse for slægtsforskning begyndte, da min far i 1982 efterlod sig en del optegnelser, notater og andet materiale om slægtens historie. Det meste fik jeg med tiden styr på og tilføjede også selv ny viden, som jeg fandt frem til på diverse arkiver.

Det gik hurtigt op for mig, at min interesse for slægten ikke lå så meget i, hvornår de var født, eller hvornår de døde, men mere omkring, hvordan deres liv og færden havde været i de mellemliggende år. Hvad havde de udrettet? Hvilke vilkår havde de levet under? Hvordan var verden omkring dem skruet sammen.

En fremmed banker på

Der gik over 25 år, så en dag modtager jeg en mail fra en af mig ukendt person. Hun skriver, at hun mener, at vi må have samme henholdsvis 2 og 3 gange tipoldemor. Florentina August Juul havde ret. Vores flere gange tipoldemor hed Sidse Cathrine (Danielsdatter/Høfner). Hun havde været gift to gange. Fra første ægteskab stammer Florentinas slægt, Juul, og jeg fra andet ægteskab med navnet Kalko.

Vi udvekslede, hvad vi hver især havde af materiale om Sidse Cathrine og blev enige om at "udforske" hende lidt nærmere. Det blev til tre spændende år, hvor vi bogstavelig talt endevendte hendes liv. Vi samlede alle oplysninger i kronologisk orden og oprettede mange sider med "Hændelser i Sidse Cathrines liv". Her blev også indføjjet, hvor hun havde boet, og hvad der var sket af større ting i København og Danmark på den tid. Nu havde vi en nem og tilgængelig oversigt over hendes begivenhedsrige liv.

Vi blev hurtigt klar over, at hun ikke var nogen helt almindelig person, selvom hun var født i små kår i Frederiksberg landsby tæt på København. Hun ville noget med sit liv.

Det greb os så meget, at da vi mente vi var færdige med vores research (helt færdig bliver man jo aldrig), ville vi prøve at beskrive hendes liv fra 1773 til 1835 med ord og ikke kun på traditionel vis med tørre tal og data i små kasser som en stamtavle eller stamtræ. Vores beskrivelse skulle kunne fange andres interesse og få dem til at læse historien og ikke stå af, inden de fik begyndt.

Skrivekursus satte gang i processen

På det tidspunkt gik jeg på et skrivekursus for at lære at føre pen til papir og formulere mig klart og fornuftigt. Her fik jeg en dag en opgave om at skrive en lille tekst, hvor

fiktion var blandet med virkelighed og fakta. Jeg skrev om en forfar og hans rejse fra Rendsburg til København. Halvdelen var bygget på fakta, resten rent digt. Jeg spurgte læreren, om man kunne tillade sig at blande fiktion og fakta på denne måde. Hun svarede: "Det bestemmer du selv!"

Skriveformen

Det gav mig blod på tanden, og jeg gik i gang med at beskrive Sidse Cathrines liv og færden på Frederiksberg og senere på Vesterbro ud fra de mange oplysninger, som vi havde samlet om hende, og så tilsætte lidt fiktion for at fortælle om, hvordan vi havde opfattet hendes liv. Det blev efter "80/20-reglen" – 80% fakta og 20% fiktion.

Andres reaktion

Jeg forelagde et par af de første kapitler for flere familiedlemmer og venner af huset og fik positiv tilbagemelding. Det var en form, der tiltalte læseren! Jeg gik videre med beskrivelsen, og vi tilføjede en del illustrationer, både med historisk tilsnit og af mere privat karakter, for med en fyldig billedtekst at vække læserens interesse for at gå ind i selve bogens tekst. Der er også indsat kopieret original tekst fra kirkebøger m.m. med oversættelse.

Jeg lagde et par mindre tekster ud på DIS hjemmeside Slægt og Data i Forum (<http://www.slægtogdata.dk/forum>) under "Slægtshistorier". Her fik jeg også respons, som jeg kunne bruge i det videre arbejde med bogen.

Selve teksten bevæger sig kronologisk gennem Sidse Cathrines liv og beskriver hændelserne i datid, men hvert kapitel indledes med 5-6 linjer i nutid for at skærpe læserens opmærksomhed. Der er også brugt samtaleform, hvor to personer – f.eks. Sidse Cathrine og hendes mand – taler sammen. Ganske kort, men også her for at øge interessen ved at gøre læsningen mere levende. Indføjjet er også lidt om, hvad der skete i København på den tid for at danne ramme om hendes tilværelse.

Her er et par eksempler på skriveformen. Første eksempel er fra indledningen, skrevet i "dramatisk nutid":

En voldsom og dødbringende byldepest hærger i København i begyndelsen af 1700tallet. Pesten har bredt sig sydfra med skibe til Nordeuropa, og selvom man er klar over smittefaren og har lukket Københavns havn, kommer pesten alligevel til hovedstaden.

Historien om Sidse Cathrine

En fortælling om vores fælles flere gange tipoldemor der levede fra 1773 til 1835

Florentina August Juul – 2013 – Peter Hilarius Kalko

Her er en samtale mellem Sidse Cathrine og hendes far, efter at de har været til barnedåb med hendes lillesøster:

Bagefter – på vej hjem fra kirken, kan Sidse Cathrine ikke lade være med at spørge sin far, hvorfor hun og hendes søster, Dorthe Johanne, ikke fik noget efternavn, når nu hendes bror Simon fik det. Han blev døbt Simon Danielsen. Hendes far svarer

hende "Men du er jo en pige og min datter. Derfor er du Daniels Datter og det kan du bruge som efternavn". På Sidse Cathrines spørgsmål om, hvorfor der er forskel på piger og drenge, når de bliver døbt, svarer hendes far lidt affærdigende: "Sådan er det bare, og det kan man ikke lave om på".

I 1807 bliver København belejret af englænderne. De anlægger flere kanon- og mortarstillinger omkring hovedsta-

den – blandt andet i Sidse Cathrines og hendes mands have på Vesterbro:

En dag, da Larius sidder i sin stue, banker det hårdt på døren. "Sidse, kan du ikke gå ud og se, hvem der laver et sådan spektakel!" siger han til Sidse, der står ude i køkkenet sammen med sin datter, Else Margrethe, på 12 år og deres tjenestepige Kirstine.

Sidse går ud og lukker døren op, og udenfor står en engelsk officer, to engelske soldater og en herre i civil. Officeren præsenterer sig som kaptajn Broome, hvorefter manden i det civile antræk beder om at tale med husejeren. Larius kommer ud, hidkaldt af de fremmede stemmer. Manden i civil, der viser sig at være tolk for den engelske officer, forklarer Larius om deres ærinde.

Det hele blev til en fortælling om en viljestærk og stræbsom kvindes liv på næsten 100 sider - "Historien om Sidse Cathrine".

Bogens udførelse

Bogen er skrevet med 12 punkt Garamond skrifttype i Microsoft Word med en sideopsætning noget mindre end A4 for overskuelighedens skyld. Der er kun den samme skrifttype hele bogen igennem for at give et roligt skriftbillede. Kun fed skrift i overskrifter. Der er kælet lidt for layoutet, f.eks. begynder hvert nyt kapitel 1/3 nede på en højre side. Dokumentet er printet ud på 115 gram hvidt MultiCopy papir for at undgå, at farvegengivelserne skinner igennem.

Bogen er samlet i et varmelimet omslag med glasklar forside og bagside af karton.

Et must for alle slægtsforskere

Danmarks førende og ældste slægts- og personalhistoriske tidsskrift er blevet udgivet siden 1880 og bringer altid spændende artikler for danske slægtsforskere.

Bliv medlem af Samfundet for dansk genealogi og Personalhistorie for 250 kr. om året og få tidsskriftet tilsendt. Det udkommer ca. maj og december.

Læs mere på www.genealogi.dk eller indmeld dig direkte på indmeld@gmail.com

PERSONALHISTORISK
TIDSSKRIFT 2009:2

SAMFUNDET FOR DANSK GENEALOGI OG PERSONALHISTORIE

Lær at læse gotisk

I sidste nummer startede vi et lille kursus i læsning af gotisk håndskrift. Initiativet blev godt modtaget; her ramte vi noget, der var brug for.

Desværre må redaktionen med røde ører indrømme, at tydningen af teksten ikke var så præcis, som den slags bør være. Der havde indsneget sig en fejl i sidste sæt-

ning: Det er ikke 'Manden', men 'Narren', der kjendes paa sin Tale. Vi beklager dybt.

Men vi fortsætter, allieret med en sand kapacitet på området. Her er en ny tekst, du kan øve dig på.

Læs teksten igennem, måske flere gange. Når du mener at have fået mening i den, blader du om til side 28 hvor du finder løsningen.

God læselyst!

Harvar!

Wagla mynra darla fwa Odense nara hie fiefgilt
fwa in Samila i Dmaguan; da nara fulghat ad dar
ind og wiltu egsia fulgus ad tilbaga, man tilfældig
wilt bliu dar nara af daru fawfinkat naga og daru
iddu mad de antwa, da de gik, man noutvate and
bag ofwar. Is Dagehu fwa Odense fwa fan nogle hie
fwa fwa in Talle, og fan bewble da, da fan wif maethe
kinunt nara fwa daru nara andud, fwa fan dag
aw of daru og wad fwa. Olden ah bewntu fwa fwa
fan og fwa dar nara nara og fwa fwa i fwa Dira,
fwa ind mad Odense; man awfiter dag fwa
Dagehu fwa fwa, fwa fan fwa idde dunt fwa alre fwa
fan, og fan ind fwa da, da nara nara fwa fwa fwa
fwa fwa mad fwa fwa daru daru egsia ind fwa fwa
fwa ah bliu ind daru mad Awdampfan hie Dira, ja
nara bliu tilbalt fwa fwa fwa. I daru fwa
Dagehu og daru fwa hie Dagehu, og daru mad fwa
fwa, ah fwa fwa maethe fwa fwa fwa daru daru,
fwa fwa aldre fwa fwa fwa. Fwa fwa
muntwa fwa ah daru, fwa fan fwa fwa of Dage
nara, nara da fwa, fwa fwa: "Harvar", wabto
fwa, og fwa fwa fwa fwa fwa fwa daru nara
hie fwa. Mad fwa hie Gid fwa, in mad
og fwa fwa tilbaga. Man aldre glauche fwa daru
daru, og fwa garmat Mad fwa fwa, ah fan fwa
fwa, nara fan bliu fwa hie Dira, fwa fwa fwa
fwa fwa Dagehu fwa Odense Talle. Ah
fwa fwa: "Harvar" fwa fwa tilbaga
fwa daru daru Dira.

Legacy – et moderne værktøj til slægtsforskning

Af Anne Marie Holck
Korskildeeng 5, 1
2670 Greve
Tlf. 30 12 62 92
legacy@skramsoe.com

Legacy er et moderne værktøj, der i dag bruges til registrering af slægtsdata, -billeder, -dokumenter, -videoer og lydoptagelser af hundredtusinder af slægtsforskere – og det med god grund. Legacy er i konstant udvikling og testes løbende af brugere/slægtsforskere over hele verden, og programmet er – af grupper af frivillige i de enkelte lande – oversat til adskillige sprog, inkl. dansk.

Netop pga. disse grupper af internationale frivillige er programmets standardudgave stadig gratis og Deluxe-udgaven så billig, at alle burde have råd til at købe den.

Prisen for Deluxe-udgaven for helt nye brugere er kun US\$ 29.95, og det er vel at mærke en engangsudgift og fuldstændigt uafhængig af, hvor mange personer osv. der tages ind i programmet.

Andre programmer

Inden jeg selv blev Legacy-bruger, forsøgte jeg mig med WinFamily, Brother's Keeper og Family Tree Maker. Jeg har også flirtet med Ancestry, Geni og MyHeritage. Ingen af disse har dog vundet min kærlighed helt og fuldt. WinFamily, Brother's Keeper og Family Tree Maker fordi jeg ikke synes, at de er fulgt med udviklingen. De netbaserede programmer fordi jeg føler, at jeg mister kontrollen over mine data, med risiko for, at de 'inficerer' af andre brugere, som måske ikke lægger så stor vægt på at dokumentere informationerne, som jeg selv gør. Se blot de ofte omtalte problemer med 'inficerede' data i bl.a. DIS-forum.

"Genealogi uden dokumentation er mytologi"

Desuden vil jeg ikke betale løbende afgifter for at få opbevaret mine data, i hvert fald ikke som det praktiseres i nogle af de netbaserede programmer. De penge vil jeg hellere bruge til at betale mit eget webhotel og så selv styre, hvad der præsenteres udadtil, og hvem der har adgang til mine data. Desuden er man med de internetbaserede programmer jo aldrig helt sikker på, om – og i så fald, hvor længe – de består og i hvilken form. Senest blev Geni en del af MyHeritage, men de kunne måske lige så godt være gået konkurs, og siden lukket – og hvad vil man så gøre?

Af alle ovennævnte grunde kunne jeg aldrig drømme om IKKE at have mine slægtsdata på min egen PC. Det er her, alle mine informationer, billeder, dokumenter, videoer, lydfiler og meget mere ligger, og hvor jeg laver alle ændringer i databasen. Backup af alle informationerne opbevares selvfølgelig på andre medier, bl.a. på mit webhotel hos One.com, hvor jeg bruger deres Cloud Drive.

Hos One.com kan man få et webhotel med 5 GB for 11,25 kr./måned.

Mangler i Legacy?

Som i andre kærlighedsforhold (for nu at blive i jargonen) kan jeg også blive godt og grundigt irriteret over fejl/mangler i Legacy, men det går hurtigt over, når jeg ser, hvor hurtige udviklerne i USA som regel er til at få rettet op på tingene.

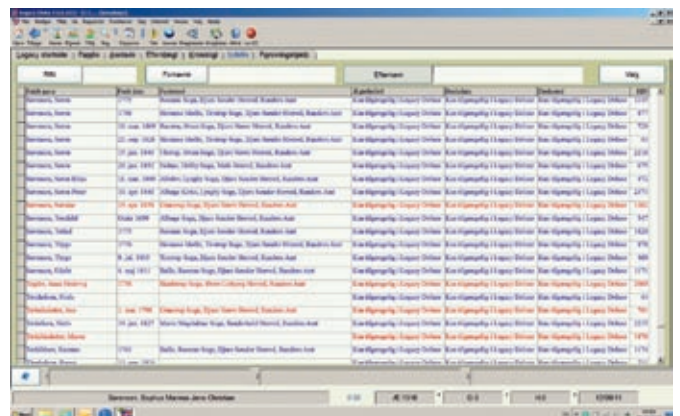
I skrivende stund (ultimo juli) sidder en gruppe udviklere og programmører i Arizona og arbejder på den næste generation af Legacy = Legacy 8. Der udsendes løbende beta-versioner af deres fremskridt til test hos dedikerede brugere over hele verden, og der testes på livet løs for at få programmet klar til udgivelse i nærmeste fremtid (pt. vides dog ikke, hvornår Legacy 8 er klar til udgivelse, men sandsynligvis bliver det i sept./okt.).

Legacy 8 er naturligvis udviklet på den nuværende platform, Legacy 7.5, således at eksisterende Legacy-brugere uden problemer kan bruge deres nuværende filer, billeder osv. i Legacy 8.

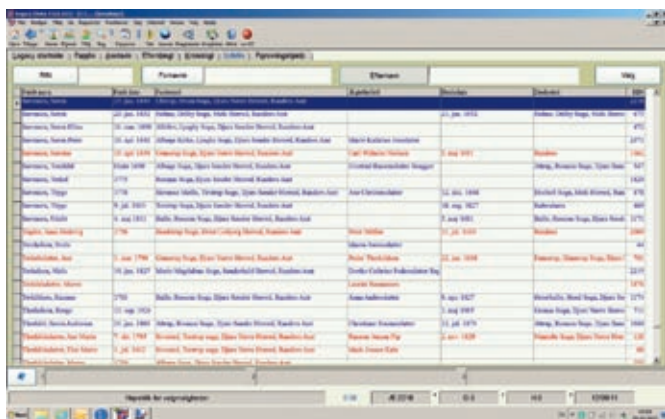
Grundfunktioner i Legacy

I det følgende beskrives nogle af Legacys grundfunktioner samt nogle af de funktioner, der åbnes adgang til ved køb af Legacy Deluxe. BEMÆRK, at der ikke er tale om, at man skal downloade to udgaver af Legacy. Man downloader programmet her <http://www.legacydansk.com/?page=downloadLegacy>.

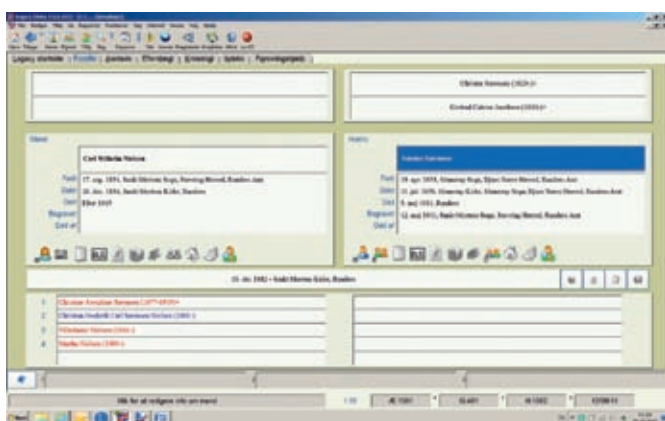
I denne download er såvel Legacy Standard som Legacy Deluxe inkluderet, og programmet kan bruges, som det er, og man kan også udskrive rapporter fra standardudgaven af programmet. Visse tillægsfunktioner kan dog

Figur 1: Legacy Standard.

Figur 2: Legacy Deluxe.

Figur 3: På dette skærbillede ses, at de manglende informationer i Indeks (Figur 1) er indtastet og kan ses af brugeren i det vindue, hvor indtastningerne af basisinformationer om en person indtastes. Så man kan som bruger fint klare sig med den gratis standardudgave, til man har lært Legacys basisfunktioner at kende.

ikke bruges i Legacy Standard. F.eks. vises dødsdato og -sted ikke i Indeks. Men i samme øjeblik man har indtastet det kundenummer, som man får tilsendt ved køb af Legacy Deluxe, så vises disse informationer.

Ovenstående figur 3 viser det primære skærbillede – Familievisningen – i Legacy, idet det i den midterste del indeholder hovedpersonerne, øverst deres forældre (hvis de kendes) og nederst deres evt. børn.

I det følgende vises, hvordan samme skærbillede (figur 3) eksempelvis kan se ud i det nye Legacy 8:

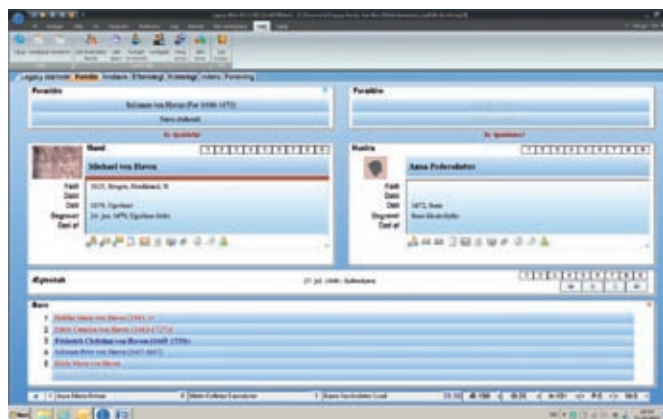
I Legacy 8 kommer der en lang nye række funktioner, hvoraf de vigtigste gennemgås nedenfor.

Delte begivenheder

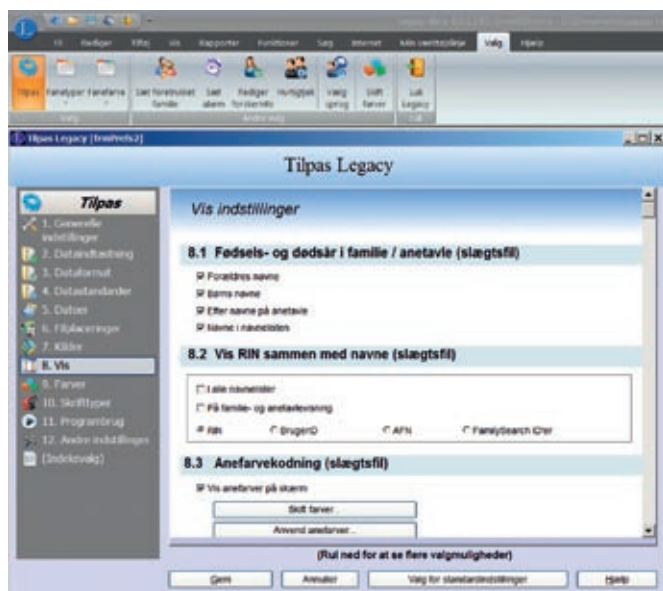
Begivenheder kan nu deles med alle personer, der har deltaget i en begivenhed. Hver persons rolle i den pågældende begivenhed kan specificeres, eks. dåb (se figur 6 og 7).

Global sortering af begivenheder og børn

Legacy kan nu også gennemgå hele din slægtsfil og sortere alle begivenheder for alle personer og parforhold.

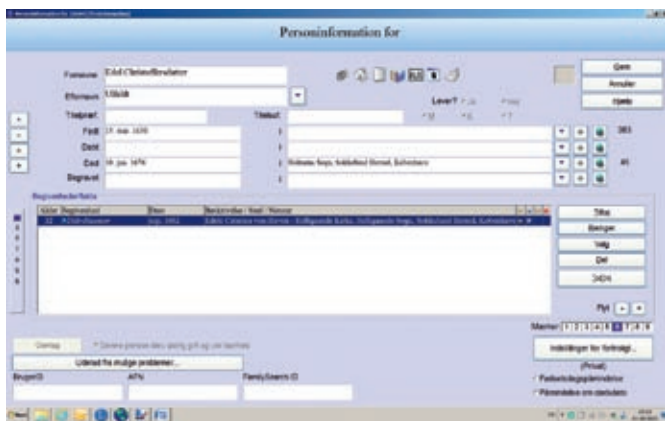
Figur 4: Visningen er stort set ens i forhold til visningen i Legacy 7, men farvetemaet er ændret, og det er nu muligt at vælge mellem mange forskellige farvetemaer. En anden væsentlig ændring i forhold til Legacy 7 er menuerne, som har gennemgået en 'modernisering'.

Figur 5: Et eksempel på indhold i menuen, hvor man som bruger kan tilpasse Legacy efter egne ønsker. Som det fremgår, er der masser af muligheder.

Figur 6: Dåbsbegivenhed for Edele Catarina von Haven, hvor huemor og faddere er oplyst. Hos huemor, Edel Christoffersdatter Ulfeldt, ser registreringen således ud:

Figur 7: For at skelne mellem den person, der 'ejer' begivenheden, og den, der er deltager, er der indsat en blå pil i den aktuelle linje.

Der er desuden mulighed for at fravælge sortering af begivenheder, hvor der f.eks. ikke er angivet dato, hvilket normalt ville betyde, at begivenheden blev placeret øverst i listen over begivenheder for en person eller et par. Samme funktion gør det muligt at sortere børn fra flere på hinanden følgende ægteskaber.

Automatisk sortering, mens man tilføjer informationer

Mens du tilføjer eller redigerer partnere, børn og begivenheder, placeres de direkte i kronologisk orden.

Nyt billedtillæg i rapporter

Det bliver nu muligt at tilføje et billedafsnit til rapporter, således at man f.eks. kan få vist alle billeder af en person. Antallet af billeder pr. side styres af brugeren.

Tjek af evt. dubletter straks ved indtastning

Når der tilføjes nye personer, tjekker Legacy straks, om der allerede er en eller flere personer med det navn i den relevante slægtsfil.

Søgelister

Legacy har en søgefunktion, der giver mulighed for at udarbejde en liste over personer, der var i live i en given pe-

riode et givet sted. Listen kan også filtreres, så den dannes ud fra en given alder og/eller køn. Dermed kan man f.eks. danne en liste, der indeholder 15-40-årige mænd i perioden 1845 til 1870 i Lyngby sogn, Djurs Sønder herred, Randers amt. Den kan f.eks. bruges til at udsøge personer fra Lyngby sogn, der deltog i 3-års-krigen og/eller krigen i 1864.

Udvidet kortplotterfunktion

Legacy kan nu på et kort markere alle de steder, der registreres for en person, såsom fødselssted, bopæl(e), velsessted, arbejdssteder, begravelsessted osv. Det giver mulighed for at se, hvordan personer har flyttet sig gennem tiden.

Legacy tilføjer længde- og breddegrad til de steder, man taster ind i programmet.

Gendan medielinks

Hvis man f.eks. kopierer sin slægtsfil og tilhørende billeder til en ny PC, eller man har importeret personer, eller har flyttet rundt på billedmapperne på ens PC, så er der stor sandsynlighed for, at mange links mellem billederne og de personer eller begivenheder, som de var linket til, forsvinder. Legacy kan nu automatisk gennemsøge en PC og genfinde alle billeder og andre mediefiler og gendanne de forsvundne links én gang for alle.

Mediesamler

Når man linker billeder til en slægtsfil, tilbyder Legacy at kopiere hvert billede til mediemappen for den pågældende fil. Dette gør det enkelt at holde billeder samlet et sted, frem for at de er spredt over flere mapper på ens PC.

Integration med FamilySearch

Legacy har nu udviklet total integration med den nye FamilySearch webside. Man kan downloade informationer, synkronisere sine informationer med de informationer, der findes i FamilySearch, og uploade sine informationer til FamilySearch. Legacy holder øje med evt. ændringer, der måtte blive tilføjet til de personer, som man har markeret i FamilySearch, og giver brugeren besked, når der er ændringer. Man kan derefter selv vælge, om man vil tilføje ændringerne til sin egen fil.

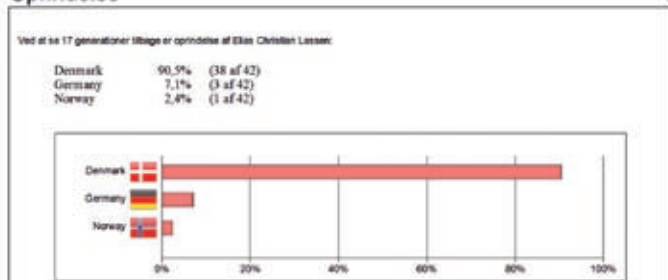
Det er nu muligt at downloade op til 101 generationer til en Legacy slægtsfil fra FamilySearch.

Oprindelses- og vandringsrapporter

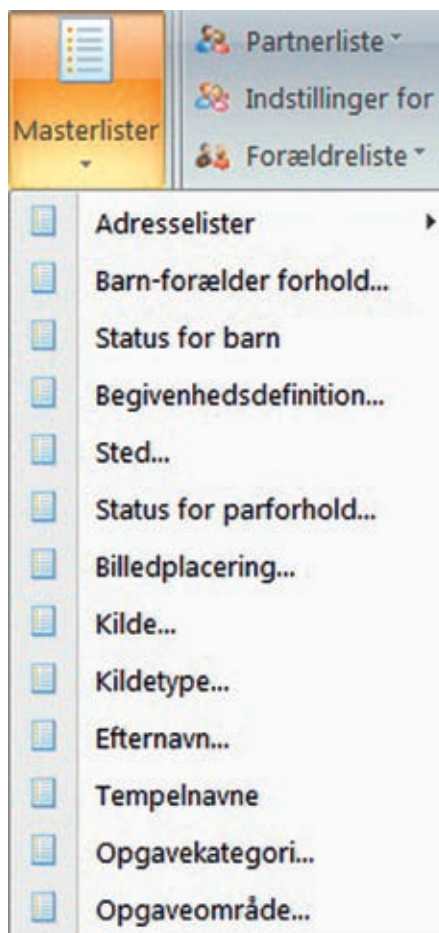
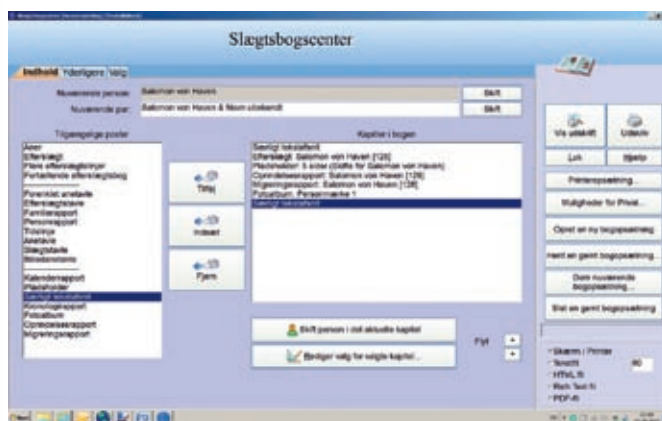
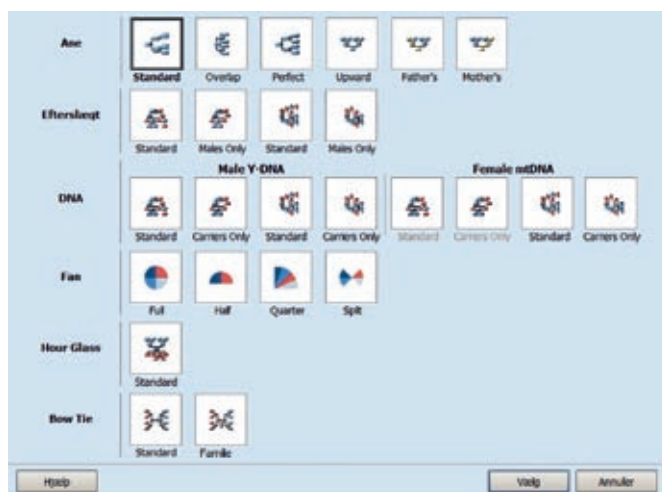
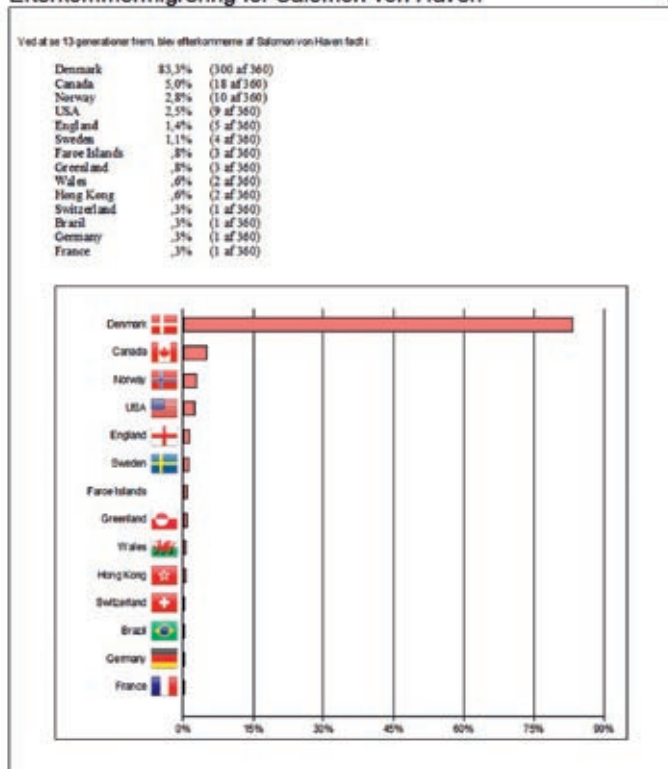
Legacy kan nu vise dig, hvor du stammer fra. Den nye oprindelsesrapport, viser dig dine forfædres oprindelsesland for lige så mange generationer, som det er muligt i forhold til dine indtastninger.

Vandrings- eller migreringsrapport viser, hvor alle efterkommere af en person blev født, dvs. den giver et billede af, hvor vidt omkring en enkelt persons efterkommere er blevet spredt.

Oprindelse

Efterkommernigrering for Salomon von Haven

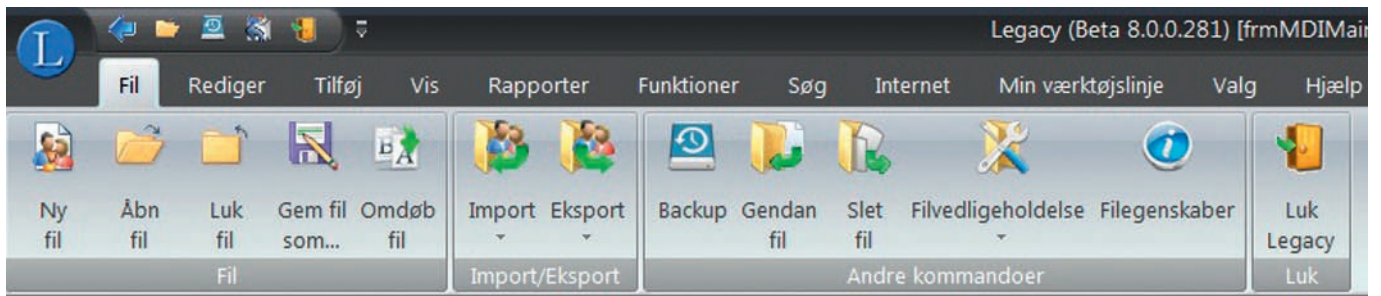
Figur 8: Samtlige masterlister i Legacy

Legacy generelt

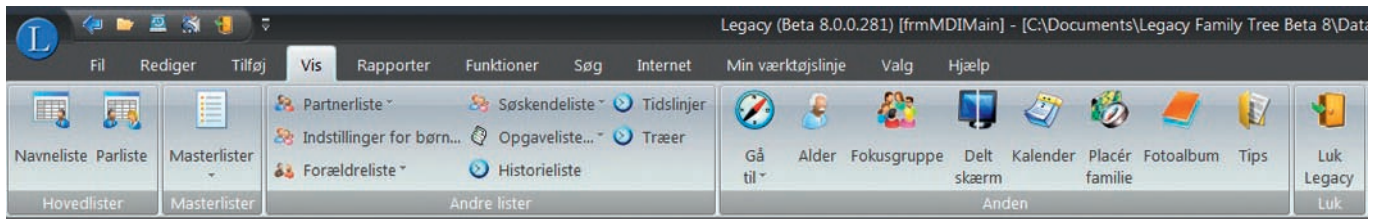
De ovenfor nævnte funktioner er naturligvis kun et ganske lille udsnit af, hvad Legacy har at tilbyde og giver mulighed for.

Uden at gå dybere ind i funktionerne, så kan nævnes følgende, som er helt unikke for Legacy:

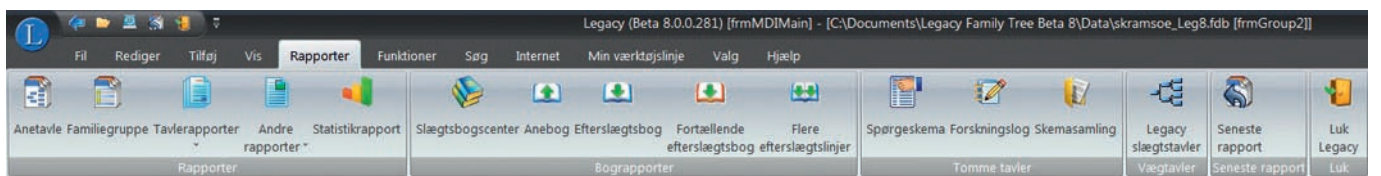
- Kilderegistreringssystem
- Slægtstavler, der giver mulighed for fremstilling af slægtstavler i mere end 25 forskellige typer
Bemærk, at tavlerne ved frigivelsen af Legacy 8 også vil være med dansk tekst.
- Rapportmodul med både tavlerapporter og bograpporter i alle afskyninger, herunder
- Slægtsbogscenter
- Dannelse af hjemmesider af flere forskellige typer til upload til egen hjemmeside
- Masterlister, således at f.eks. stednavne, efternavne, kilder m.m. kun skal indtastes én gang og derefter kan genbruges igen og igen. Dette giver også en helt enestående mulighed for at få et overblik over, hvor mange personer der f.eks. er knyttet til én bestemt kilde:

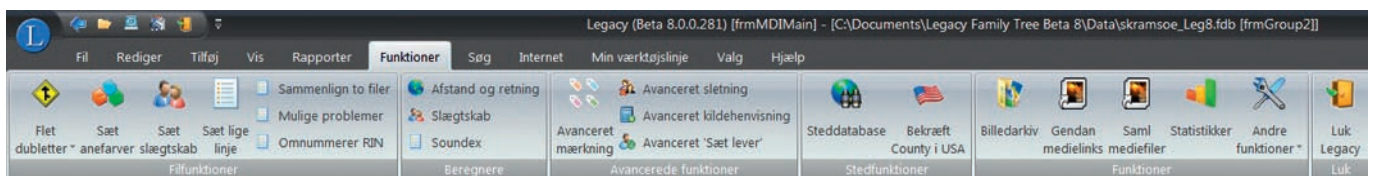
Figur 9: Klik på Fil, og denne værktøjslinje åbnes. Funktionerne forklarer vist sig selv.

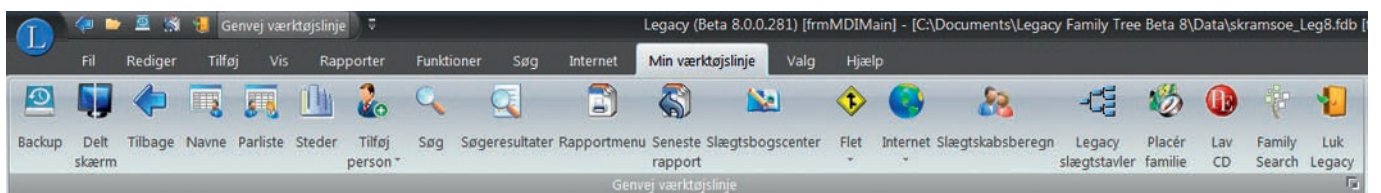
Figur 10: Klik på Vis, og denne værktøjslinje åbnes. Navneliste indeholder navnene på samtlige personer i den åbne slægtsfil. Parliste indeholder alle par i slægtsfilen. Masterlister, se Figur 8. Partnerliste viser ægtefæller/partnere til de to personer, der aktuelt arbejdes på i slægtsfilen. Indstillinger for børn, hvor man f.eks. kan anføre om et barn er plejebarn, adopteret, tvilling osv.

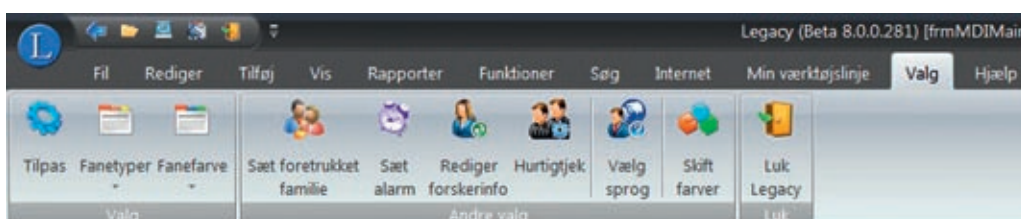
Figur 11: Klik på Rapporter, og denne værktøjslinje åbnes. Her vælges de forskellige typer rapporter, som kan dannes i Legacy.

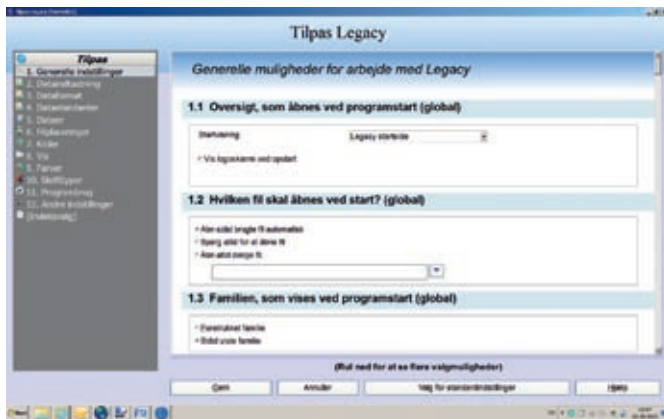
Figur 12: Klik på Funktioner, og denne værktøjslinje åbnes. Her kan man f.eks. via ikonet Slægtskab, beregne, hvordan to personer i slægtsfilen er i familie med hinanden. Steddatabase indeholder samtlige sogne i Danmark før 1972 samt flere millioner nuværende stednavne over hele verden, baseret på oplysningerne i Bing Maps.

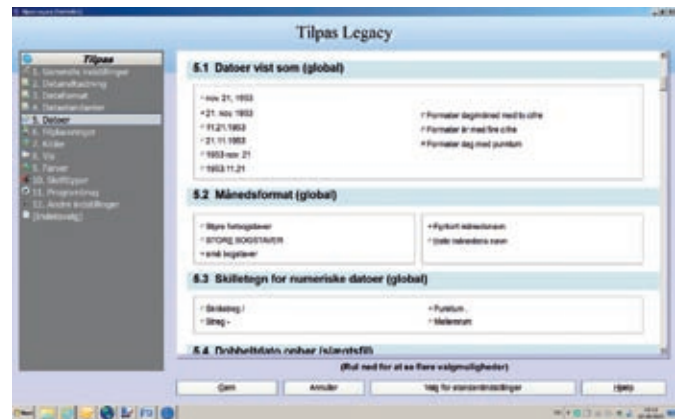
Figur 13: Klik på Min værktøjslinje, og denne åbnes, dvs. den ser umiddelbart ikke sådan ud, når den åbnes første gang, men den giver mulighed for, at man som bruger tilføjer eller fjerner de ikoner, der repræsenterer de funktioner, man bruger allermost. Klik på det lille felt i nederste højre hjørne, og listen over ikoner, der kan placeres i Min værktøjslinje, åbenbares.

Figur 14: Klik på Valg, og denne åbnes. Bag ikonet Tilpas findes en lang række muligheder til yderligere tilpasning af Legacy, se figur 15.

Figur 15: Tilpas-funktionen giver en lang række muligheder for at tilpasse Legacy til egne ønsker. Hver af de 12 punkter i venstre side af vinduet indeholder forskellige funktioner, der alle kan ændres efter brugerens ønsker, f.eks. pkt. 5. Datoer.

Figur 16: Her er vist, hvilke muligheder der er tilgængelige for indstilling af datovisning.

Til sidst vises nogle af de vigtigste funktioner, der fremgår af menulinjen (se modstående side).

Legacy har naturligvis langt flere funktioner end de her viste, og jeg vil anbefale, at I klikker ind på

<http://www.legacydansk.com/>
 eller den amerikanske hjemmeside
<http://www.legacyfamilytree.com/>,

hvis I har fået lyst til at læse lidt mere om Legacy og programmets funktioner og mange muligheder.

Jeg har nu i ca. 10 år arbejdet med Legacy og i næsten lige så mange år været en del af den gruppe af frivillige, både danske og andre nationaliteter, der oversætter Legacy til andre sprog. Pt. findes Legacy på 21 sprog; nogle er dog endnu i beta-test. Jeg er naturligvis blevet ved i alle årene, fordi jeg finder, at Legacy opfylder de behov, jeg har for at registrere mine forskningsresultater, samt ikke mindst mit behov for at udgive dem – både på papir i form af tavler og/eller slægtsbøger og elektronisk på internettet.

Brugermanual på dansk

Endelig skal jeg da ikke undlade at bemærke, at Legacy så vidt vides er det eneste program med en dansksproget brugermanual (indtil videre dog kun til Legacy 7.5). En opdateret manual til Legacy 8 er endnu ikke sat i produktion, og det kan p.t. ikke oplyses, hvornår den bliver klar. Man må derfor benytte den indbyggede hjælpefil i programmet i en overgangsperiode.

Slægtsprogrammer spænder jo vidt, og behovet for og metoden til at registrere sine fund er forskellige fra forsker til forsker, så andre forskere er måske blevet glade for det program, de benytter (vanens magt er stærk), men jeg har i Legacy fundet et program, der foreløbig opfylder de behov for registrering, som jeg har.

Jeg håber, at foranstående beskrivelse af Legacys funktioner har vakt jeres interesse, og hvis der er behov for yderligere informationer, er man meget velkommen til at kontakte mig på legacy@skramsoe.com.

**At skrive
slægtshistorie**
- idébog for slægtsforskere

Kathrine Tobiasen

SLÆGT & DATA

At skrive slægtshistorie

Kenneth Konrad Knudsen skrev i sin anmeldelse af bogen i Slægt & Data:

Hvis du drømmer om at få noget af alt dit slægtsmateriale publiceret, men ikke ved, hvad du skal gribe eller gøre i, så er "At skrive slægtshistorie" et godt sted at starte. Bogen giver dig ikke svaret på, hvordan du skal gøre, men den klæder dig på til at træffe de rigtige valg for dig og dit projekt.

Bogen er udgivet af DIS-Danmark, og indtil 1. oktober kan du få den til tilbudspris, 99 kr.
 Derefter er prisen 150 kr. for medlemmer og 200 for ikke-medlemmer.

Bestil den via bestillingsformularen i 'butikken' på hjemmesiden (under Foreningen) eller send en mail til ekspedition@dis-danmark.dk

Brug DIS-Træf

Af Jørgen Kristensen
Koordinator for DIS-Træf
Markskellet 130
4300 Holbæk
Tlf: 29 45 69 26
dis-traef@dis-danmark.dk

Danmark og de øvrige nordiske lande har en fælles database, som kaldes DIS-Træf, hvor der samles slægtsforskningsdata via indsendte Gedcom-filer fra DIS-medlemmer. Stedet er ikke beregnet til 'bare at hente data', men er et sted, hvor man kan finde andre personer, der forsker i samme slægter som en selv.

Hensigten med DIS-Træf er at øge kontakten mellem slægtsforskere for udveksling af data.

Hvordan kommer du i gang?

På DIS-Danmarks hjemmeside er der et par indgange for den, der for første gang vil prøve det, bl.a. finder du på forsiden nederst under *Genveje - Værktøjer* link til DIS-Træf.

Genvejene nederst på Slægt & Data-siden

En anden mulighed er at klikke på menuen *Værktøjer* på den grønne bjælke på hjemmesiden.

Her har DIS-Træf sit eget punkt, og når du klikker på det, er der flere genveje, bl.a. til at bestille en adgangskode; her skal du oplyse navn og DIS-medlemsnummer; det sidste står bag på indpakningen af Slægt og Data. Kan du ikke finde det, sender du en mail til dis-traef@dis-danmark.dk med dit navn, adresse og den mailadresse, som du bruger som medlem. Brugernavn og adgangskode sendes som regel i løbet af en uge.

Her ses de forskellige genveje under DIS-Træf

Ud for hvert emne er der vejledninger, men nogle steder skal du være logget på som DIS-medlem for at komme videre.

Læs vejledningerne på hjemmesiden til de enkelte punkter, inden du går i gang.

Og så er du klar til at gå til den norske hjemmeside, som DIS-Træf ligger på. Brug genvejen nederst, *Søg i DIS-Træf*.

DIS-Træf hjemmesiden ligger på en norsk server - men teksten er dansk!

Hvordan søger man så?

Der er 3 niveauer af søgning:

- **Gæst:** Som gæst kan du søge i DIS-Træf. Du kan se hvilke poster, der findes, men du får ingen oplysninger om, hvem der har indsendt oplysningerne.
- **Medlem:** Som medlem får du oplyst DIS-Danmark-medlemsnummer og navn på det medlem, der har indsendt oplysningerne. For at se disse oplysninger skal du logge dig på med dit DIS-Træf-brugernavn og din adgangskode.
- **Bidragyder:** Hvis du har indsendt et bidrag, kan du også se oplysninger om familie samt klatre i slægts-træer. Dine DIS-Træf-koder kan også bruges ved søgninger i det norske, men ikke i det svenske og finske DIS-Træf.

I det viste eksempel har jeg søgt på fornavn, efternavn og amt. Jeg søger i dette tilfælde i Odense men kunne også indtaste steder i Sverige eller Norge i *Amt-feltet*.

Med de kodeord, som vi har i Danmark, kan der kun søges i DIS-treff-NO og i DIS-treff-DK (knapperne nederst i søgefeltet). For at søge i DIS-byt-SE/FI skal man være medlem af den svenske/finske forening, men en søgning via den danske indgang giver alligevel gode resultater, og

Fornavn	Efternavn	bop	Ophavsår	Forældre	Hustru
Hans	Hansen	Kirke	Odense, Danmark 1.1838-1889		
Hans	Hansen	Norre kærst	Odense, Danmark 1.1819		
Hans	Hansen	slg	Odense, Danmark 1.1803		
Hans	Hansen	slg	Odense, Danmark 1.1804-1.1805		
Hans	Hansen	Kring	Odense, Danmark 1.1805		
Hans	Hansen	Sulstbjerg	Odense, Danmark 1820		
Hans	Hansen	slg	Odense, Danmark 1.1814-1855		
Hans	Hansen	slg	Odense, Danmark 1.1774-1.1821		
Hans Christian Hansen	Odense	Odense	Odense, Danmark 1.1830-1853		
Hans	Hansen	Odense	Odense, Danmark 1.1830-1853		
Hans	Hansen	Bylle	Odense, Danmark 1820		
Hans	Hansen	slg	Odense, Danmark 1827-1824		
Hans	Hansen	Karum	Odense, Da		
Hans	Hansen	Sulstbjerg	Odense, Da		
Hans	Hansen	Odense	Odense, Da		
Hans	Hansen	Kavnø	Odense, Da		
Hans Peter	Hansen	Lund	Odense, Da		
Hans	Hansen	Kjby	Odense, Danmark 1820		
Hans	Hansen	Norre Letholme	Odense, Danmark 1.1770-1.1822		

Her vises en søgning som gæst

jo flere der sender ind, jo mere vil der være i databasen. Der kan være en bidragsyder (f.eks. én selv), som man ikke ønsker at se resultater fra; i så fald kan medlemsnummeret skrives i feltet *Returnér ikke træf fra følgende medlem(er)*, og data fra medlemmet udelades derved. Prøv det.

Hvis man søger som gæst, vil der kun vises et mindre resultat, hvorimod man med kode som medlem får noget mere samt en mailadresse på den, som har bidraget; vedkommende kan kontaktes og data udveksles. Som bidragsyder kan man se flere personer, og der kan klatres i slægtstræet.

Gør din slægtsfil klar til DIS-Træf

En stor fejl i de filer, jeg modtager, er ofte, at der mangler datoer og årstal samt stednavne, som skal være skrevet således: sted, sogn, herred, amt og evt. land. Det skyldes, at det samme stednavn kan optræde flere forskellige steder, som f.eks. Ørslev, der er en by i Jylland, men også findes i Sverige. Kald stederne ved det navn, der bruges i dag, og brug samme navn hver gang. Jeg har set mange sjove stednavne.

Send kun egne data, og lad være med at stjæle andres data og sende dem ind uden at indhente tilladelse; de kunne jo også være forkerte.

Få indtastet så mange data som muligt. Datoer – og ikke kun år – og især stednavne er vigtige.

Læs vejledningen i dit slægtsprogram for at lave en Gedcom-fil

I de fleste programmer skal man op i venstre hjørne i menuen *Filer* og derefter finde et sted, hvor man kan eksportere til Gedcom. Når du er kommet så langt, skal du på et tidspunkt give din Gedcom-fil et navn, og for at jeg kan se forskel på filerne, skal den indeholde dit medlemsnummer i DIS-Danmark. Den samme fil kan, når der er ændringer, tilføjelser, nye data m.m., indsendes igen, og programmet overskriver de gamle data. Filen må ikke indeholde over 10.000 personer; hvis den gør det, skal den deles, da den ellers er for stor for programmet. Nye filer skal desuden tilføjes et bogstav efter medlemsnum-

meret: a, b, c osv. Husk, hvilket bogstav hver fil har! Det er muligt at åbne en Gedcom-fil i en tekstbehandler som Notebook eller lignende, men lad endelig være med at rette i selve Gedcom-filen, med mindre du ved, hvad du har med at gøre.

Hvis du først nu skal anskaffe et slægtsprogram, så gå ind på DIS-Danmarks hjemmeside <https://www.slægtogdata.dk/vaerktoejer/programmer/slægtsprogrammer> og se, hvilke programmer der findes. Jeg anbefaler at få et program, der skal installeres på din egen computer, og som bliver opdateret regelmæssigt og ikke koster en bondegård.

Vær forsigtig med programmer, der skal ligge på nettet – af flere grunde. Jeg har det bedst med, at jeg selv kan bestemme, hvor mine data er placeret, og desuden er det noget nemmere at lave Gedcom-filer i det format, som DIS-Træf skal bruge, i et computerprogram end i et netbaseret. Jeg har fået tilsendt et par filer, som jeg ikke kunne bruge, og det er jo ærgerligt efter det store arbejde, der er lagt i dem!

Lige en statistik over, hvilke programmer jeg har fået filer fra, og som kan vise, hvad der er mest brugt for tiden af aktive slægtsforskere.

Legacy	37 %
Brother's Keeper	29 %
Family Tree Maker	20 %
Win Family	9 %
Andre	5 %

'Andre' dækker programmer, der kun har været anvendt en til to gange, bl.a. AQ og My Heritage, som der har været problemer med at køre, fordi det ikke altid er let at finde ud af at lave en Gedcom-fil med dette program. Jeg kan normalt ikke hjælpe med dette.

Indsend Gedcom-fil

Jeg bearbejder som regel Gedcom-filerne en gang om ugen, men der kan gå ca. 2 uger, før I hører fra mig.

DIS-Træf sletter automatisk alle data, som er under 100 år, og du behøver derfor ikke at tage hensyn til dette, når du eksporterer dine data. Kun data med navne og steder kommer med, noter, billeder m.v. bliver også slettet.

Resultat

Da det hele bygger på jeres data, kan vi ikke tage ansvar for rigtigheden af oplysningerne.

Når jeg har behandlet Gedcom-filen, sender jeg en mail med resultatet og en forklaring, hvor træffet angives som et tal mellem 1 og 8, hvor 8 er bedst. Træf under niveau 3 sendes normalt ikke ud.

Hvis der er lokalforeninger, der ønsker det, kommer jeg gerne en aften og fortæller om DIS-Træf. Kontakt mig direkte for dette.

Rigsarkivets landruller (lægdsruller)

Michael Dupont
Stenager 216, st. th.
2600 Glostrup
dupont@dis-danmark.dk

Da Rigsarkivets selvbetjeningsmagasin nu er nedlagt, skal Rigsarkivets lægdsruller i fremtiden bestilles i Statens Arkivers database, Daisy. Det er planerne, at lægdsrullerne skal lægges på Arkivalieronline, men indtil det sker, kan man bruge nedenstående vejledning til at finde frem til de "rigtige" lægdsruller. Der findes nemlig mange eksemplarer af lægdsrullerne i diverse myndighedsarkiver, og det kan være vanskeligt eller direkte uoverskueligt at søge sig frem til en lægdsrulle i Daisy.

"Lægdsruller" er i øvrigt en fællesbetegnelse for landruller og søruller, der indeholder hhv. de værnepligtige, der skulle tjene til lands, og de værnepligtige, der skulle tjene til vands. Nedenstående omhandler kun landrullerne, da det er dem, der har stået til selvbetjening.

Hjælpe midler

Denne vejledning kommer ikke ind på, hvad lægdsruller er for en størrelse, og hvordan man i det hele taget arbejder med dem. Man bør derfor først stifte bekendtskab med Rigsarkivets folder "Lægdsruller", der findes på Statens Arkivers hjemmeside, www.sa.dk. Hvis man skriver "folder om lægdsruller" i Google, vil man nemt finde frem til den.

Den største hurdle, når man skal forudbestille lægdsruller i Daisy – og ikke har umiddelbar adgang til de mange nyttige hjælpemidler og registraturer, der står på Rigsarkivet og landsarkiverne – er at finde frem til de nødvendige oplysninger om et sogn, der gør det muligt at bestille en lægdsrulle. Det problem har Georg Brandt Christensen heldigvis løst ved at indtaste den gamle trykte "Sognefortegnelse", der nu findes i digital og opdateret form på www.sa.dk. Hvis man søger efter "sognefortegnelse 1789-2012" i Google, finder man hurtigt frem til den. Den er ordnet alfabetisk efter sognenavn, og her kan man fx slå Glostrup Sogn op (se figur 1).

Der er dog en ting, man skal være opmærksom på med "Sognefortegnelsen": Lægderne blev omnummeret i 1870, og i den forbindelse blev de sidste 10 års centralt førte lægdsruller sendt til bogbinderen og nyindbundet i den nye lægdsnummererings rækkefølge. "Sognefortegnelsen" henviser til de centralt førte lægdsruller og indeholder derfor ikke de faktiske ændringer i 1870, men i stedet resultatet af omindbindingen. Derfor skal

Glostrup	1791-1850	1. sj. dist.	København a.	12
	1851-1855	2. u. dist.	København a.	12
	1856-1861	2. u. dist.	København a.	17
	1862-1913	1. u. kreds		7
	1914-	1. u. kreds		7

Figur 1.

fortegnelsen benyttes varsomt, når man skal finde en lokalt ført landrulle fra 1860'erne.

Bestilling i Daisy

Når man skal bestille et arkivalie i Daisy (www.sa.dk/daisy), skal man udfylde tre felter, nemlig "Arkivskaber", hvor man skal indtaste myndighedsnavnet, "Arkivserie", hvor man skal indtaste arkivaliets navn, samt "Periode", hvor man skal angive perioden fra-til. Feltet "Arkivskaber eller arkivserie" skal man bare ignorere, da det ikke kan bruges til noget fornuftigt ved bestilling af lægdsruller.

I de nedenstående skemaer henvises der til "Arkivskaber", "Arkivserie" og "Periode fra-til", der alle skal bruges ved søgning i Daisy. I figur 2 kan man se, hvordan en søgning i Daisy kan foretages med udgangspunkt i nedenstående arkivaliehenvisninger. Man skal ikke lade sig forvirre af alle søgeresultaterne i den viste søgning, da disse blot skyldes, at myndigheden blev kaldt en lang række forskellige navne over tid. Alle søgeresultaterne i eksemplet peger samme sted hen, nemlig til de centralt førte landruller 1788-1863.

Hvis en søgning ikke umiddelbart giver gevinst, så prøv evt. at udvide søgningen lidt, fx ved at skrive "justit 2 kont" i stedet for "Justitsministeriet 2 kontor" o.l. (man behøver altså ikke at skrive ordene helt ud). Og husk: Sæt ingen kommaer eller punktummer i Daisy!

Der er i skemaerne ikke taget højde for, hvornår en myndighed skifter navn; men alene hvordan man lettest søger sig frem til rullerne i Daisy. Det er det, der er formålet med vejledningen, ikke administrationshistorie.

De centralt førte landruller (lægdsruller) for hele Danmark

Der findes et centralt ført landsdækkende eksemplar af landrullerne frem til 1931. Det har den fordel, at det er velbevaret, både hvad angår papir og blæk, men heldigvis også i forhold til dækningsgraden, der næsten er komplet. Det har dog den ulempe, at der som udgangspunkt findes langt færre detaljer i det centralt førte eksemplar

The screenshot shows the Daisy search interface. At the top, there are three input fields: 'Arkivskaber eller arkivserie' (containing 'Arkivskaber: Arkivserie'), 'Justitsministeriet 2 kontor lægdsrulle (landrulle)', and 'Periode: 1788 - 1863'. Below these fields, it says 'Der blev fundet 5 poster, Side 1 af 1.' The search results are displayed in a table with columns for 'Fra', 'Til', 'Arkivskaber', and 'Arkivserie'. The results list various entries for 'Justitsministeriet' and 'Færdselskredsaftdelingen' with corresponding landrulle references.

Figur 2.

Periode	Arkivskaber	Arkivserie	Periode fra-til
1788-1863	Justitsministeriet, 2. kontor	Lægdsrulle (landrulle)	1788-1863
1861-1931	Indenrigsministeriet, 2. kontor	Lægdsruller	1846-1932

Skema 1. De centralt førte landruller

end i de lokalt førte. Det hænger sammen med, at ikke alle oplysninger var lige relevante for centraladministrationen.

De lokalt førte landruller (lægdsruller) for København m.m.

De lokalt førte landruller fra København er meget mere detaljerede end det centralt førte eksemplar af landrullen, og de bør derfor fremdeles benyttes, når man arbejder med københavnske forfædre. Desuden findes der et fint navnerregister til de lokalt førte, som selvfølgelig også kan benyttes til de centralt førte, da hver person har samme løbenummer i begge eksemplarer af rullen. Der findes desuden et navnerregister til de frederiksbergske landruller, som også er medtaget i nedenstående.

Vær opmærksom på, at arkivaliets årstal fra-til i Daisy kan være anderledes end materialets faktiske indhold, samt at en arkivserie, der dækker en længere periode, kun indeholder få år vedr. København. Der er derfor forskel på nedenstående "Periode" og "Periode fra-til", hvoraf det kun er sidstnævnte, der skal bruges ved søgning i Daisy.

Tilgængelighed

Lægdsruller indeholder personlige oplysninger, og de skal derfor være mere end 75 år, før de kvit og frit kan benyt-

tes (ellers skal der ansøges om adgang). De 75 år sættes ikke ud fra lægdsrullernes begyndelsesår, men ud fra det sidste punktum! Man har derfor besluttet, at de lokalt førte lægdsruller er frit tilgængelige, når de er ældre end 90 år ud fra begyndelsesåret. Man kan derfor bestille lægdsrullerne til og med 1922.

De centralt førte ruller, der ikke er særligt detaljerede, og desuden for de seneste årgange kun er ajourført til og med 1932, er derimod frit tilgængelige. Her kan man altså bestille lægdsruller helt frem til 1931.

Eksempel: Glostrup Sogn

Til afslutning et par eksempler, der tager udgangspunkt i Glostrup Sogn og viser, hvordan man kan prøve at finde frem til to landruller, nemlig i hver sin periode i skema 1. Først begynder man sin undersøgelse med at slå sognet op i "Sognefortegnelse 1789-2012" (se figur 1).

1. eksempel: Hvis man vil bestille en tilgangsrulle fra 1834, skal man bruge oplysningerne fra "Sognefortegnelse 1789-2012": 1791-1850, 1. sjællandske distrikt, Københavns Amt, lægdsnummer 12. I arkivserien Justitsministeriet, 2. kontor: Lægdsrulle (landrulle) 1788-1863 står rullerne kronologisk inden for hver gruppe/distrikt, hvilket betegnes med 1, 2, 3 osv. foran årstallene. Man skal altså have fat i en af de pakker, der begynder med "1 1834" (se figur 3). Her kan man se, at der findes en

Periode	Arkivskaber	Arkivserie	Periode fra-til
<i>København: Navnerregistre til landruller</i>			
1847	1. Sjællandske Udskrivningsdistrikt	Landrulle. Register til lægdsrulle. Staden København	1847-1847
1848-1940	1. Udskrivningskreds	Landrulle. Register til tilgangsliste. 1. lægd	1848-1940
1941-1956	1. Udskrivningskreds	Navnerregister	1941-1956
<i>København: Landruller</i>			
1847	1. Sjællandske Udskrivningsdistrikt	Landrulle. Lægdsrulle (Hovedrulle)	1847-1858
1848-1861	1. Sjællandske Udskrivningsdistrikt	Landrulle. Tilgangsliste	1848-1861
1862-1955	1. Udskrivningskreds	Landrulle. Tilgangsliste	1861-1956
<i>København: Omskrevne landruller</i>			
1847	1. Sjællandske Udskrivningsdistrikt	Landrulle. Omskrevet lægdsrulle (Hovedrulle)	1847-1847
1848-1860	1. Sjællandske Udskrivningsdistrikt	Landrulle. Omskrevet tilgangsliste	1848-1860
1861-1931	1. Udskrivningskreds	Landrulle. Omskrevet tilgangsliste	1849-1956
<i>Frederiksberg: Navnerregistre til landruller</i>			
1857-1902	Københavns Amts Søndre Birk (1)	Register til lægdsruller for Frederiksberg	1857-1902
1903-1952	1. Udskrivningskreds	Register til tilgangsliste. Frederiksberg, 5. lægd	1903-1952

Skema 2. De lokalt førte landruller for København m.m.

Gr. 1-136	1 1833 Tilgangsruhle I Hølbæk	1 1834 Hovedruhle Frederiksborg 29	Gå til bestilling
Gr. 1-137	1 1834 Hovedruhle Frederiksborg 1	1 1834 Hovedruhle Frederiksborg 62	Gå til bestilling
Gr. 1-138	1 1834 Tilgangsruhle I Hølbæk		Gå til bestilling
Gr. 1-139	1 1834 Tilgangsruhle I København		Gå til bestilling
Gr. 1-140	1 1834 Tilgangsruhle I Roskilde		Gå til bestilling
Gr. 1-141	1 1834 Tilgangsruhle I Staden København		Gå til bestilling
Gr. 1-142	1 1835 Hovedruhle Hølbæk 1	1 1835 Hovedruhle Hølbæk 32	Gå til bestilling

Figur 3.

række hovedruller og tilgangsruhle (Gr. 1-137 til Gr. 1-139), og da man skal have fat i Københavns Amt, er der kun én mulighed, nemlig "Gr. 1-139 1 1834 Tilgangsruhle I København" (den anden rulle, hvor "København" omtales, dækker hovedstaden, ikke Københavns Amt). Når tilgangsruhlen bliver bestilt frem, skal man slå op i afsnit/kapitel 12, da Glostrup Sogn ifølge sognefortegnelsen var lægd 12.

2. eksempel: Hvis man i stedet skal have fat i en tilgangsruhle fra 1892, skal man ligeledes slå op i "Sognefortegnelse 1789-2012", hvor man finder følgende: 1862-1913, 1. udskrivningskreds, lægdsnummer 7. I ar-

1.U-157	1 P hovedruhle 1909 1	1 P hovedruhle 1909 4	Gå til bestilling
1.U-158	1 P hovedruhle 1909 5	1 P hovedruhle 1909 153	Gå til bestilling
1.U-159	1 1892 Q 1 1875		Gå til bestilling
1.U-160	1 1892 Q 2 1874	1 1892 Q 153 1874	Gå til bestilling
1.U-161	1 1892 Q 1903 1 1874		Gå til bestilling
1.U-162	1 1892 Q 1903 2 1874	1 1892 Q 1903 153 1874	Gå til bestilling
1.U-163	1 1893 R 1 1875		Gå til bestilling

Figur 4.

kivserien Indenrigsministeriet, 2. kontor: Lægdsruller 1846-1932 står rullerne kronologisk indenfor hver udskrivningskreds. Man skal dermed have fat i en af de pakker, der begynder med "1 1892" (1.U-159 til 1.U-162). Se illustration 4. Af disse pakker kan man finde lægd 7 (Glostrup Sogn) i "1.U-160 1 1892 Q 2 1874 til 1 1892 Q 153 1874", da den netop indeholder lægd 2-153 (understreget i det foregående for forståelsens skyld). Rullerne 1.U-161 og 1.U-162 er i øvrigt omskrevne ruller, da man kan se, at de er omskrevet i 1903, der netop er 11 år efter tilgangsruhlernes begyndelsesår, hvilket er typisk for omskrevne ruller.

Oversættelse til side 17

Pererr!

Nogle unge Karle fra Odense vare til Høstgilde hos en familie i Omegnen; de vare fulgtes ad derud og vilde ogsaa følges ad tilbage, men tilfældigviis blev den ene af dem forsinket noget og kom ikke med de andre, da de gik, men vandrede ene bag efter. Et stykke fra Odense saae han nogle heste staa paa en Fælle, og han tænkte da, at han vist maatte

kunne naae sine Kammerater endnu, hvis han tog en af dem og red paa. Uden at betænke sig sprang han op paa den nærmeste og for snart i fulde Fiirspring ind mod Odense; men omsider tog Hesten Magten fra ham, saa han slet ikke kunde styre eller standse

den, og han indsaar da, at enten maatte han kaste sig hovedkulds ned paa Jorden eller ogsaa udsætte sig for at blive udbleet ved Ankomsten til Byen, ja Maaske blive tiltalt som Hestetyv. I denne sin Angst og Nød bad han til Vorherre, og lovede ved sig selv, at hvis han maatte slippe godt fra denne Tour skulle han aldrig gjøre Sligt mere. Pludselig Mindedes han et Ord, som han havde hørt af Dragonerne, naar de skulde standse: "Pererr" raabte han og strax stod Hesten saa stille, som var den naglet til Pletten. Med tak til Gud steg han ned og jog Hesten tilbage. Men aldrig glemte han den Nat, og som gammel Mand fortalte han, at han siden tidt, naar han blev fristet til Synd, havde husket paa denne lille Begivenhed paa Odense Fælle. Ofte havde tanken: "Pererr" holdt ham tilbage fra de onde Veie.

Pererr!

Nogle unge Karle fra Odense vare til Høstgilde hos en familie i Omegnen; de vare fulgtes ad derud og vilde ogsaa følges ad tilbage, men tilfældigviis blev den ene af dem forsinket noget og kom ikke med de andre, da de gik, men vandrede ene bag efter. Et stykke fra Odense saae han nogle heste staa paa en Fælle, og han tænkte da, at han vist maatte

kunne naae sine Kammerater endnu, hvis han tog en af dem og red paa. Uden at betænke sig sprang han op paa den nærmeste og for snart i fulde Fiirspring ind mod Odense; men omsider tog Hesten Magten fra ham, saa han slet ikke kunde styre eller standse

den, og han indsaar da, at enten maatte han kaste sig hovedkulds ned paa Jorden eller ogsaa udsætte sig for at blive udbleet ved Ankomsten til Byen, ja Maaske blive tiltalt som Hestetyv. I denne sin Angst og Nød bad han til Vorherre, og lovede ved sig selv, at hvis han maatte slippe godt fra denne Tour skulle han aldrig gjøre Sligt mere. Pludselig Mindedes han et Ord, som han havde hørt af Dragonerne, naar de skulde standse: "Pererr" raabte han og strax stod Hesten saa stille, som var den naglet til Pletten. Med tak til Gud steg han ned og jog Hesten tilbage. Men aldrig glemte han den Nat, og som gammel Mand fortalte han, at han siden tidt, naar han blev fristet til Synd, havde husket paa denne lille Begivenhed paa Odense Fælle. Ofte havde tanken: "Pererr" holdt ham tilbage fra de onde Veie.

Livshistorier – slægtshistorier

Rita Holm
Strandbakken 2,
3600 Frederikssund
ritaholm@vip.cybercity.dk

Jeg arbejdede på et plejehjem fra 2000-2004. Mit arbejde i ergoterapien bestod i servicering af beboerne med saftvand, te og kaffe. Jeg spillede kort og talte med min lille gruppe af demente, men da jeg har dyrket slægtsforskning og lokalhistorie siden 1970'erne, kunne jeg ikke undlade at spørge, hvor beboerne kom fra.

Fængselsliv i Norge

En norsk beboer, Aslaug, fortalte, at hun var fra Hønefoss, hvor hendes far havde været fængselsdirektør i 1920'erne og 30'erne. Det var spændende, og da hun havde fortalt sin historie over flere dage, foreslog min afdelingsleder, Bente Larsen, at jeg skrev hendes historie til vores lille blad. Hun fortalte så tydeligt om fængslet, at jeg sendte en mail til Hønefoss for at få et foto af fængslet og fik et meget positivt svar.

De havde billeder af fængslet, men ingen oplysninger om personer i det. De bad mig sende en kopi af hendes historie, hvor jeg havde lånt foto af hendes forældre og sat i bladet. Året efter kom der et hæfte fra Ringkrikkemuseum, og der var min historie om hende oversat til norsk. Plejepersonalet fortalte, at hun fik mindre beroligende medicin, efter hendes historie kom frem.

Om det er rigtigt, kan jeg ikke garantere, men jeg så, hvordan de ældre først var generte og mente, at de ikke huskede, men gennem mange dage kunne jeg få en historie frem, og de var stolte, når vi læste deres historier op. Jeg havde beboere, der var født i Stockholm, København, Hamborg, Ukraine, Jylland, Fyn, Færøerne, og især fra Holte, Søllerød og Vedbæk. En enkelt havde været landshøvding i Grønland.

Langtidshukommelsen er bedre end korttidshukommelsen

Jeg fortsatte med at finde erindringerne frem hos de ældre, og flere pårørende stoppede mig og sagde, at de ikke vidste, at deres far/mor kunne huske noget. Hvis de pårørende spørger om, hvad de fik til middag, så er det glemt. Det ligger i korttidshukommelsen. Ligeledes hvis de spørger, om nogen har været på besøg; det er glemt, og de ældre siger, at det er længe siden, der har været nogen. Nu er der jo nogen, der husker bedre end andre, men en beboer sagde, at hun intet huskede, men da vi talte om 4.-5. maj 1945 kunne hun huske. Jeg fik hen-

des historie, og den kom i bladet. Da vi nærmede os jul, spurgte hun, om hun kunne købe ti numre af bladet, hvor hendes historie var i, hun ville give et til hvert af sine ti børnebørn i julegave.

Erindringerne er slægtshistorie, og det er disse historier, vi som slægtsforskere tit ønsker, vi havde om en oldemor eller tipoldemor. Jeg havde en sød ældre dame, der var næsten blind, og hun fortalte mig sin historie på tomands-hånd og ville ikke have den i bladet. Det respekterede jeg, men jeg havde en del i hukommelsen, og efter hendes død kom hendes søn og spurgte, om jeg havde noget om hans mor. Han var begyndt at slægtsforske, og vidste, at jeg havde talt meget med hans mor. Han fik det jeg havde, og der var oplysninger, som han ikke kendte.

Jeg skulle dække morgenbord og hjælpe de oppegående i en afdeling med morgenmad hver morgen. En morgen hørte jeg inde fra et værelse en mand kalde. Jeg havde ikke noget at gøre på værelserne, men jeg gik der ind og spurgte, om han havde brug for hjælp. Han var mere interesseret i, hvem jeg var, og jeg spurgte ham om, hvad han havde lavet i sin tid. Han havde været gartner på plejehjemmet. Jeg var der mindre end to min. da jeg skulle passe mit morgenarbejde, men da jeg kom op i ergoterapien, skrev jeg det ned, som han fortalte mig. Næste dag var jeg hos ham i to minutter. Og gennem mere en fjorten dage kunne jeg stykke hans historie sammen. Han havde ingen børn, men en søster, der var overvældende glad for hans historie i vores blad. Jeg havde ikke tid til at skrive historierne rent, men var selv så interesseret, at jeg skrev det rent hjemme til bladet.

Livshistorien er folks identitet

Livshistorien betyder meget for den enkelte og familien, men den har også en stor betydning for plejepersonalet, der på den måde lærer deres beboere bedre at kende. Ligeledes kommer der meget lokalhistorie og kulturhistorie ud af disse fortællinger. Nu vil man sige, at der ikke er tid til det på plejehjemmene i dag, men skal vi redde mange af disse historier, kan de pårørende få meget ud af disse samtaler, der især drejer sig om skoletid og barndom. Jeg fandt det så vigtigt, at jeg har samlet mere end 40 livshistorier, både korte og lidt længere, og jeg har udgivet dem i bogen: Livshistorier fra et plejehjem: fortalt 2000-2004, som udkom i 2013.

Picard – et besværligt fattiglem

Af Ingrid Schmidt

Søndermarksvej 411, 7190 Billund

Tlf. 75 33 13 93

ingrid_schmidt@hotmail.com

Webside: www.sm1.dk

Kraghede Fattiggård

I tiden mellem 1860 og 1890 byggedes der mange fattiggårde overalt i Danmark. Også Ø. Brønderslev-Hallund kommune, Hjørring amt byggede i 1881 en fattiggård til afløsning af et fattighus i Hallund og tre fattighuse i Ø. Brønderslev. Hvorfor man valgte netop at bygge den i Kraghede ca. 8 km fra Ø. Brønderslev og endnu længere fra Hallund, ved jeg ikke.

Jeg, der er født i Kraghede i 1936, kendte fattiggården godt. Gården hed Aaen, men blev stadig kaldt fattiggården lang tid efter, at denne var nedlagt i 1934. En enkelt beboer (Bette Christian) havde fået lov at blive dér efter nedlæggelsen, og en anden (Skade Trine) kom på besøg fra Ø. Brønderslev Alderdomshjem med rutebilen en gang imellem. Personer, som vi i dag ville kalde psykisk udviklingshæmmede. De havde haft deres hjem på fattiggården i mange år, og for dem var den et hjem. For andre var det et sted, de var blevet anbragt af tvang, fordi de ikke kunne klare sig selv, var

syge, småkriminelle eller forældreløse. Nogle personer var kun kort tid på fattiggården, andre længere tid, og nogle flyttede ind og ud af den. En af de personer, der flyttede ind og ud, var Lauritz Marinus Picart; sådan skrev præsten navnet i kirkebogen i Hallund ved hans dåb, men det kan ses stavet på flere forskellige måder.

Jeg købte i 2013 en CD med fotografiportrætter fra Aalborg Byfoged af mandlige og kvindelige forbrydere fra perioden 1897-1918, og deri finder jeg som billede nr. 865 Laurits Marinus Piccard, og det satte mig i gang med at i gang med at genopfriske mine studier af Kraghede Fattiggaards historie.

Tidligere artikler om fattiggården:

Kraghede Fattiggaard 1881-1934. Fra Land og By 4, udgivet i 1994 af de lokalhistoriske arkiver i Brønderslev kommune

En besværlig familie på fattiggården. Vendsyssel Årbog, 2002

Laurits Marinus Picard sætter rekord ved i fattiggårdsprotokollen at være den person, der er noteret for at have været indlagt på fattiggården flest gange, nemlig 8. Desuden var han kriminel, ikke som den eneste på fattiggården, men formodentlig den, der blev idømt straf flest gange.

Han var på født på Kjølkegård i Hallund sogn den 18. september 1858 som søn af en gartner der. Hans far døde, da han var 12 år. Da han var 19 år, modtog han en dom på forbedringshusarbejde på 3 år for voldtægt. Dommen afsonede han i Vridsløselille. Senere blev han fængslet mange gange for bl.a. tyveri, betleri og løsgænger. Problemet for Ø. Brønderslev-Hallund kommune var, at han var forsørgelsesberettiget der, og man ikke vidste, hvad man skulle gøre ved ham, når han blev løsladt. Han kom ind på fattiggården første gang i 1885, men også dette år afsonede han mindre domme.

Som eksempel på besværet med at have ham der kan nævnes følgende episode: I maj 1888 blev han efter en udstået straf hjemsendt fra Horsens Tugthus og blev ikke ret længe efter indlagt på fattiggården. En søndag i oktober samme år fik han udgangstilladelse og vendte beru-

set hjem til fattiggården sidst på eftermiddagen. Han sagde til nogle af de andre fattiglemmer, at han ville gå ned for at skændes med bestyreren. Han gik ned i dennes stue. Bestyreren viste ham ud, og da han ikke ville gå, tog bestyreren ham i armen. Picard slog ham derpå i hovedet. Fattiggårdens to karle blev tilkaldt af bestyrerens kone, og de fik overmandet Picard og bundet ham. Han blev dog snart løst igen, men fór straks på bestyreren. Han blev så overmandet igen og indsat i arrestlokalet. Herfra undslap han og truede bestyreren med en foldekniv, han dog ikke havde åbnet. Så bandt karlene ham for tredje gang og kørte ham til Gendarmeristationen i V. Brønderslev. Her blev han idømt fængsel på vand og brød 4 gange 5 dage, og han skulle betale sagens omkostninger, i alt 20 kr.

I 1889 blev han idømt 4 års tugthusarbejde for tyveri, bedrageri, løsgænger og forsøg på voldtægt. Den dom afsonede han i Horsens. Han kunne ikke tåle at blive indespærret, blev angrebet af hallucinationer og vrangforestillinger og blev derfor indlagt på Sindssygeanstalten i Århus. I en erklæring fra overlægen der hedder det: *Picards skjøre Hjerne tåler ikke Isolation, og saa ofte han*

Portræt af Laurits Picard fra byfogedens forbryderalbum

underkastes Fængselsstraf faar han en Fængselspsykose, væsentlig ytrende sig ved Hallucinationer. Picard forblev på sindssygeanstalten, også efter udstået straf, indtil 1899, dog stak han af flere gange, blev pågrebet og bragt tilbage. I 1898 skriver overlægen ved sindssygeanstalten til Ø. Brønderslev-Hallund Sogneråd, at Picard ikke egner sig til behandling på en sindssygeanstalt og henstiller til sognerådet at anbringe ham et andet sted. Sognerådet vedtager at spørge lægen, hvor han så kan anbringes.

Han blev hjemtaget til fattiggården, men allerede en måned senere blev han sendt på arbejdsanstalt i Aalborg. Her var han ikke glad for at være. Han stak af mange gange, og når han var ude, stjal og tiggede han, blev anholdt og igen ført tilbage til anstalten. Han var så ked af at være der, at han endog gentagne gange bad om at komme tilbage til fattiggården, selv om det absolut heller ikke var et sted, han ønskede at være.

I 1904 gav sognerådet efter for hans "indtrængende bøn om få lov til at være uden for anstalten". Men allerede i 1905 idømtes han Forbedringshusarbejde i 8 måneder for løsgængeri og betleri.

Picard var vel, hvad man i dag ville kalde "et håbløst tilfælde". Sognerådet vidste ikke, hvad det skulle gøre. En lægeerklæring fra overlægen i Risskov, begæret af retten i Hjørring i 1907 til fremlæggelse i en retssag i Hjørring, giver en beskrivelse af personen Picard. Heri hedder det blandt andet:

Picard er et degenerende Individ, som frembyder en betydelig Defect både i intellektuel og - navnlig - moralsk Henseende. Denne hans degenerative Konstitution gør, at man altid må vente, at han ved Lejlighed begaar ny Forbrydelse, men den gør også, at han er uskikket til at have Ophold i en Sindsygeanstalt. Hvis Anstalten skal sikre sig mod at han undviger, kan det kun gøres ved at holde ham i Celle. Men ved at holde ham i Celle påfører man ham næsten med Sikkerhed den samme Sindsygdøm, der opstod hos ham i Straffeanstalten. Og fjerner han sig fra An-

Omslaget fra CD'en med fotografiportrætter

stalten uden Tilladelse, vil han ganske sikkert igen give sig til at vagabondere, betle eller rapse. Han hører derfor sikkert hjemme i en Arbejdsanstalt, hvor man i alt Fald bedre end i en Sindsygeanstalt kan sikre sig hans Tilstedeværelse uden at holde ham isoleret. Hvad hans Tilregnelighed angaar da ved han vel, at han hverken maa stjæle eller betle, og han ved ogsaa hvilken Straf, han kan vente sig for de forskellige Lovovertrædelser. Men han nærer ingen-somhelst moralske Betæneligheder ved at overtræde Lovene, og Frygten for en Straf, der ligger noget ud i Fremtiden, og som i alt Fald er betinget af, at han bliver anholdt og dømt, vil næppe bidrage synderligt til at afholde ham fra Forbrydelser, han maatte føle sig fristet til at begaa.

De følgende år er Picard det meste af tiden på arbejdsanstalt; i 1913 er han igen i Horsens tugthus. Her fortælles der i journalen, at han skal have siddende arbejde, blandt andet halmfletning på grund af svage ben. Ved løsladelsen i 1914 skriver lægen, at der i det sidste halve år er udviklet en tuberkuløs betændelse i højre fodled og nederste del af skinnebenet. Dette sætter nok en stopper for hans megen vandren omkring og den kriminalitet, denne medførte. I hvert fald er han fra 1918 igen på fattiggården. Sandsynligvis beskæftigede han sig også der med halmfletning, og han lavede nogle fugle udsåret i træ, som han solgte. Dem havde han lært at lave i fængslet, fortalte han. Disse flotte fugle beundrede Anker Jensen (min far), født 1910, når han som barn kom på fattiggården for at besøge en onkel, der var tjene-stekarl der. Han husker Piccard og mange andre ejendommelige typer derfra. Noget af det, der gjorde størst

indtryk på ham, var, at fattiglemmerne ikke sad rundt om et bord og spiste. De sad på lange rækker med næsen ind mod væggen. Det var for at forhindre øjenkontakt. Der var nogle af beboerne, der let blev aggressive, hvis de følte, nogen så på dem eller lavede grimasser.

Picard døde på Fattiggården den 29. december 1923 og blev begravet på Ø. Brønderslev Kirkegård den 3. januar 1924. I kirkebogen står: Laurits Marinus Piccardt fattigunderstøttet Ungkarl af Kraghede Fattiggaard.

Kilder:

Kirkebøger og folketællinger
Sognerådsprotokoller fra Ø. Brønderslev-Hallund Kommune
Fattiggårdsprotokoller og diverse papirer fra Kraghede Fattiggaard
Journaler i Hjørring Amt med tilhørende journalsager
Fotografiportrætter fra Aalborg Byfoged
Artikel i "Fra Land og By 4" om Kraghede Fattiggaard

Møde med Genealogiska Föreningen

I de senere år har DIS-Danmark opprioriteret samarbejdet med de øvrige nordiske foreninger. Det er blandt andet derfor, vi deltager i de svenske slægtsforskerdage i august og den norske slægtsforskerdag i oktober. For os er det interessant at høre om de projekter, de andre foreninger laver. Er det noget, som vi med fordel kan overføre til Danmark, eller var projektet for omkostningstungt i forhold til udbyttet, så er det nok ikke noget, som vi skal kaste os over.

Genealogiska Föreningens kasserer, Mårten Hougström, besøgte København i juni og spurgte, om vi var interesserede i at mødes med ham. Susanne B. Fuglsang og Gitte Christensen mødtes med ham, og vi benyttede lejligheden til at fortælle om DIS-Danmark. Mødet mundede ikke ud i konkrete tiltag omkring samarbejde, men vi fik fornyet venskabsbåndene mellem foreningerne.

Hvem er Genealogiska Föreningen?

Foreningen blev etableret i 1933. Fra begyndelsen begyndte man at indsamle materiale til det, som i dag er Slægtsforskernes Arkiv & Bibliotek (Släktforskarnas Arkiv

& Bibliotek), som ligger i Solna, nord for Stockholm. Det tager 10 minutter med metro fra Stockholms centralstation at komme derop.

I de senere år har foreningen lagt et stort stykke arbejde i at digitalisere dele af deres samlinger og gøre dem tilgængelige for foreningens medlemmer på hjemmesiden (<http://www.genealogi.net>). På samme måde som DIS-Danmarks medlemstal steg, da vi fik ny hjemmeside for nogle år siden har investeringerne i digitalisering bidraget til at øge antallet af medlemmer, således at foreningen nu har godt 2.800 medlemmer.

Ud over de mange hyldemeter bøger er der gratis adgang til SVAR, Arkiv Digital, Genline og Ancestry samt en række andre databaser. Nordens største slægtsforskerbibliotek har åbent 33 timer om ugen.

Genealogiska Föreningen har desuden egne søgbare databaser, som eksempelvis et komplet navneregister til Post och Inrikes Tidningar for årene 1760-1860. Der er desuden materiale om indenrigspas og en udklipssamling med familienotitser fra 1936 og frem. Noget vi har tilsvarende i Danmark med Vendelboarkivet (www.vendelboarkivet.dk).

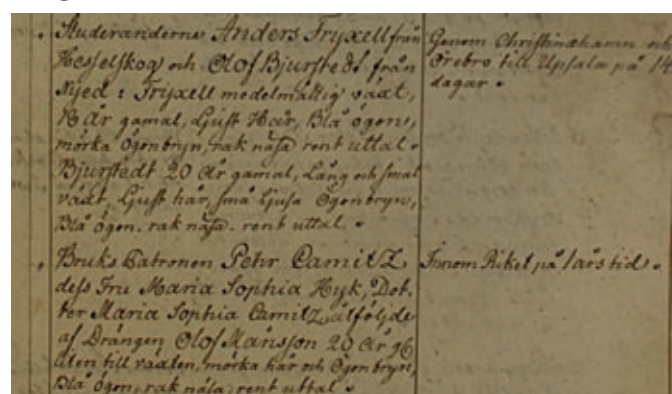
Genealogiska Föreningen har siden 1950 udgivet medlemsbladet Släkt och Hävd. Det udkommer fire gange om året og indeholder artikler om slægtsforskning. Bladet kan også købes på CD-rom, hvor der er ti årgange på hver CD. Medlemskab af Genealogiska Föreningen koster 250 svenske kroner, dog skal medlemmer i udlandet betale yderligere 110 kr. i porto, hvis de ønsker at modtage Släkt och Hävd.

Vil du vide mere?

Besøg Genealogiska Föreningens hjemmeside: www.genealogi.net eller deres Facebookside

<https://www.facebook.com/#!/groups/genealogi>.

Gitte Christensen

Her er et nærbillede fra indenrigspas. Anders Fryxell (1795-1881) er en kendt svensk præst og historiker, som beskrev Sveriges historie i 23 bind.

Udgiv din egen slægtsbog - med Saxo Publish

Kathrine Tobiasen

Korsagervej 13

8900 Randers

Tlf. 64 64 51 06

tobiasen@dis-danmark.dk

Du har skrevet en slægtshistorie og har lagt meget arbejde i den. Først med at samle al stoffet og siden med at arrangere og fremlægge det på en måde, så det bliver spændende for andre. Og hvad så? Nu står du måske ved det allerstørste problem: Hvordan bærer du dig ad med at få din historie ud til publikum? Vel at mærke uden at du er nødt til at sætte en større formue i spil?

Der er flere muligheder, men en af de mest oplagte i dagens Danmark (til næste år kan det måske se anderledes ud) er den, som webboghandlen Saxo.com tilbyder med sin udgiverafdeling, Saxo Publish. Her kan du nemlig ganske gratis få udgivet dit værk. Ikke som trykt bog, men som e-bog, en løsning, der på det store marked er på vej til at vippe den trykte bog af pinden og altså ikke noget dårligt alternativ. Saxo Publish's system er enkelt: Du udarbejder din bog og uploader den til Saxos server, og herefter kan læserne søge efter den i webshoppen og downloade den. Du afgør selv, om du vil kræve betaling for værket og i givet fald hvor meget.

Valg af format

Inden du kan gå i gang, skal bogen være klar. Det er dig, der skriver den, og dig, der finder billeder og stiller historien op, så den er overskuelig og indbydende at læse. Alt dette er ikke ærindet for denne artikel; jeg vil i stedet henvise til min bog *At skrive slægtshistorie*, som fås i DIS-Danmarks butik (www.slaegtogdata.dk/foreningen/butikken). Her forudsætter jeg, at du har sat historien op og gemt den som PDF-fil. PDF er det ene af de to formater, som e-bøger laves i. Det andet er ePub, som specielt er beregnet for bøger, der skal læses på smartphones og tablets (som f.eks. iPad). Men det kræver et specielt program at lave ePub-bøger, og hvis du har mange billeder i din bog, vil formatet være mindre egnet. I mange tilfælde vil PDF være at foretrække – og desuden det nemmeste at arbejde med. En nogenlunde opdateret version af Word kan uden videre gemme filer som PDF.

Kom i gang med at udgive

Næste skridt er at oprette en konto hos Saxo.com. Det er gratis og uforbindende. I øverste højre hjørne af siden finder du link til *Opret profil*. Du bliver undervejs bedt om at oplyse om din bankkonto, med henblik på at du skal have penge overført for evt. salg af bøger. Saxo trækker ikke penge fra din konto.

Så er du klar. Du trykker på *Kom i gang med at udgive nu* på forsiden, og i næste skærmbillede logger du dig

Saxo Publish byder velkommen

på. Du kommer til skærmbilledet *Opret udgivelse*, hvor du indtaster titlen på din bog og har valget mellem en *Guidet Oprettelse* og en *Simpel Oprettelse*. Ved første udgivelse er valget let: Du tager den guidede tur, der leder dig igennem processen, trin for trin.

Beskrivelse og ISBN

Første trin er beskrivelsen af bogen. Du skriver en kort tekst om indholdet og vælger kategori fra drop down-menuen. Slægtshistorie findes ikke blandt emnerne, så måske er *Faglitteratur* mest dækkende. Endelig skal du angive nogle emneord, som dine kommende læsere kan bruge til at søge bogen frem. Klik på *Gem og fortsæt*.

Næste trin hedder ISBN – Internationalt Standard Bog Nummer. Ved en privat udgivelse, som en slægtshistorie normalt vil være, er det ikke nødvendigt med et ISBN, men hvis du ønsker det, tilbyder Saxo.com at forsyne din bog med et nummer. I så fald vil Saxo komme til at stå som udgiver.

Upload og pris

I tredje trin uploader du bogen: Saxo Publish kommer her på falderebet med et link til en guide, der kan hjælpe dig i valget mellem PDF og ePub, og du kan endda få scanneret din eventuelle ePub-fil for fejl og mangler. Når du er klar, trykker du på gennemse og navigerer frem til din fil på din computer, hvorefter du trykker på *Upload*. Du kan udstyre din bog med en særlig forside, som bliver vist i webshoppen. Det er en god appetitvækker, så gør endelig lidt ud af den.

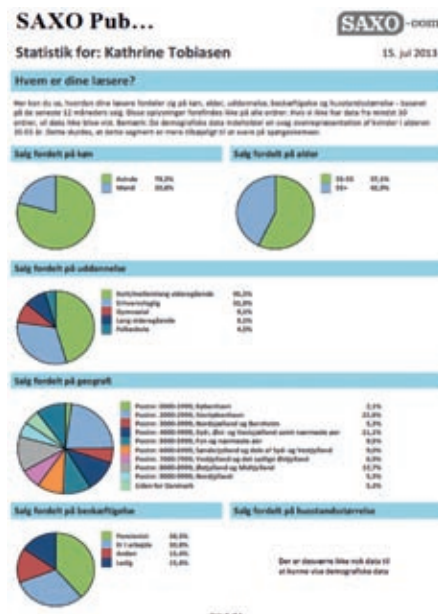
Så er tiden kommet for prissættelsen af dit værk. Du indtaster simpelthen den pris, du finder passende, eller du kan lade bogen være gratis. Her gælder, at Saxo snupper 30 % af prisen for at stille serverplads til rådighed, mens

I dette skærmbillede indtaster du en kort beskrivelse af din bog og vælger kategori

Bogen og forsidesbilledet skal nu uploades

Statistikken for bogsalget er ganske detaljeret og spændende at kigge på

du selv får de 70 %. Bemærk, at beslutning om prisen ikke er bindende; du kan til enhver tid gå tilbage og ændre den.

Status på udgivelsen

Du slutter med en status, hvor du får overblik over udgivelsen og har mulighed for at gå ind og redigere i de enkelte trin. Og du bestemmer, om bogen skal være til salg på Saxo.com, eller om den skal være synlig, men ikke til salg. Tryk på *Udgiv på Saxo.com* – og din bog er udgivet!

Hvis du har sat næsen op efter, at din bog straks skal være søgbar på Saxo.com, må jeg desværre skuffe dig. Der går nogle dage, før offentligheden kan søge efter den, men bare rolig – den skal nok komme. I mellemtiden kan du selv se værket, når du logger dig på og går til *Mit Publish* og derefter *Mine udgivelser*. Samme sted har du adgang til at rette i oplysningerne på siden, og du kan slette bogen eller – mindre drastisk – vælge at gøre den ikke-synlig på Saxo.com.

Ude i boghandlen

Når bogen så er rigtig ude, ligger den der i butikken med diverse proffe oplysninger og funktioner: læserne kan skrive anmeldelser og sætte den på huskeliste. Og naturligvis downloade den ved at 'lægge den i kurv' – samme fremgangsmåde uanset om den er gratis eller ej.

Saxo Publish hjælper dig hele vejen igennem. Der er guider til opbygning af bogen, layout og billeder, prissætelse m.v., og du kan se videoer, hvor andre udgivere fortæller om deres erfaringer. Siden har en markedsplads, hvor du eksempelvis kan finde en korrekturlæser. Du kan mod betaling få hjælp til opsætning og til markedsføring. F.eks. kan du bestille en 'pakke', hvor du får dit værk på forlagets forside.

Men hvis du kender din målgruppe, er der andre gratis veje. Prøv at lække nyheden på Facebook, gerne i en af slægtsforskergrupperne, eller i DIS-Forum. Det skal nok give pote.

Når du logger dig på Saxo, har du adgang til dine udgivelser

Nu er du 'rigtig' forfatter og kan finde dit værk blandt alle de andre udgivelser på Saxo

Fin statistik

I øvrigt er en placering i webshoppen i sig selv en fin eksponering. Jeg har – mest for at skrive denne artikel – lagt en historie ud, uden at lave nogen form for reklame for den. Den er i løbet af et par måneder blevet hentet næsten 200 gange.

En anden fin facilitet er en omfattende statistik over salget, der også omfatter download af gratis bøger. Udover tal, måned for måned, kan du finde oplysninger om hvor dine læsere kommer fra, og hvilket køn og hvilken alder og uddannelse de har.

Skal det være gratis?

Nogle vil sikkert spørge sig selv, om bogen skal være gratis eller ej? Det vil altid være en smagssag. Det koster

ikke noget i tryk, papir og fragt at udgive via Saxo Publish, og vi vil vel gerne ud til så mange som muligt med vore værker. Et par ting kunne dog tale for at sætte en pris på udgivelsen.

- Det er ikke gratis for Saxo.com at stille apparatet til rådighed, så det er vel rimeligt, at der kommer lidt penge i kassen også her. Det kan være med til at opretholde servicen.
- Ved at tage et i det mindste symbolsk beløb får du et vist overblik over, hvem der er reelt interesserede i dit værk, som du i øvrigt har ophavsretten til. Vær opmærksom på, at godt nok er der ikke ophavsret på afskrifter af kirkebøger, folketællinger, skifter m.v., men i og med at du har lagt et personligt arbejde i at fortælle historien på din måde, er den dit værk.

Hvorfor var der brændte knogler i mormors kakkelovn ?

Ole Kræmmer
Pilealle 16
3450 Allerød
Tlf: 48 17 29 06
ole.kremmer.ole@gmail.com

Når jeg som dreng i 1940'erne besøgte min mormor, der boede i Lisbjerg lidt nord for Aarhus, passerede vi på Randers landevej et lille hus, der lå – og stadig ligger – øst for landevejen og tæt på motorvejen til Grenaa. Huset hørte oprindeligt til vandmøllen "Graa Mølle" nogle hundrede meter længere mod øst og blev kaldt "Brohuset", men har i dag på vestgavlen navnet "Gråmøllehus".

Brohuset – en idyl eller et bittert minde?

Min mor fortalte, at hun som stor pige havde boet i huset sammen med sin mor og far og søskende for mange år siden, men det var tydeligt for mig, at mor havde meget dårlige minder fra dengang, hvor familien i 1918 havde fået det ret forfaldne hus som en slags husvildebolig, efter at familiens hus i den nærliggende landsby Skejby var brændt. Mor ville ikke tale om Brohuset, og som barn – jeg var omkring 10 år – begynder man jo ikke at udspørge sin mor om noget, man ved gør hende ondt. Mine kusiner fortæller, at de havde mødt samme oplevelse hos deres mor af fortrængning omkring Brohuset – og en havde engang hørt de voksne tale om, at "bedstemor fandt brændte knogler i kakkelovnen, da de flyttede ind i Brohuset".

Gemmer Brohuset på en uhyggelig historie?

Nu mange år senere – hvor forrige slægtled ikke længere kan spørges – er jeg ret tilfældigt stødt på oplysninger om Brohusets historie, der får mig til at tro, at der måske alligevel er noget om myten med de brændte knogler i mormors kakkelovn. Det viser sig nemlig, at Dagmar

Overby, der i 1920 i København blev afsløret som barnemorderske og blev dømt for bevisligt at have ombragt 8 spædbørn og udsat et af sine egne børn, der blev fundet som hittebarn mange år tidligere, havde boet i Brohuset fra maj til august 1918 – og min mors familie blev næste lejere i det forfaldne hus ...

Dagmar Johanne Amalie Overby – "Englemagersken"

Mange af Slægt & Datas læsere har sikkert hørt om barnemordersken, der gennem flere år gennem annoncer i aviser søgte kontakt med kvinder, der havde et "uønsket" barn, de ønskede at bortadoptere. "Nyfødt Dreng ønskes straks, lille Udb. Straks en G. for alle. Bill. Mrk. 1969 modt Annoncekt. Istedgade 124" var teksten i en af Dagmars annoncer. Men de små børn fik ikke den trygge opvækst hos Dagmar, som hun lovede de ulykkelige unge mødre – for i flere tilfælde kvalte hun barnet umiddelbart efter at have sagt farvel til moderen. Nogle børn skaffede Dagmar sig af med på afsides liggende steder, men flere blev brændt i kakkelovnen i en af de lejligheder i København, hvor Dagmar boede i kortere eller længere tid. Den 3. marts 1921 faldt dommen: Tiltalte bør straffes på livet. Dødsdommen blev i Statsrådet ændret til livsvarigt fængsel. Dagmar Overby døde i Vestre Fængsel den 6. marts 1929.

På sporet af Dagmar Overby i min slægtsforskning

Ret tilfældigt, sikkert gennem en anmeldelse i en avis,

fik jeg kendskab til en bog om Dagmar Overby, som jeg fik lyst til at læse. Jeg havde gennem tiden hørt og læst om denne uhyggelige kvinde – og fik lyst til at vide mere om hende uden tanke for, at jeg ville komme til at sætte hende i relation til min mors uhyggelige barndoms minder. Den første bog er skrevet af Karen Søndergaard Jensen og blev i 2009 udgivet med titlen “Dagmar Overby – Englemagersken”. Forfatteren har på baggrund af grundige studier på Politihistorisk Museum i København, kirkebøger, folketællinger og andet relevant materiale i en slags dokumentarroman beskrevet Dagmars tragiske liv og de grusomheder, hun bedrev i begyndelsen af 1900-tallet. Og her fortælles, at Dagmar i nogle måneder i 1918 opholdt sig i Brohuset, indtil hun sammen med samleveren blev taget for bl.a. tyveri af nogle høns og efter en retssag overført til afsoning i København.

Dagmar blev pludselig meget interessant

Nu fik jeg for alvor lyst til at se nærmere på Brohuset og tænkte igen på min mors afsky for dette hus, for måske var der noget om det dér med de brændte knogler i kakkelovnen? Familien flyttede som nævnt ind i Brohuset i efteråret 1918, og Dagmars ugeringer og kendskabet til hendes brug af kakkelovn, når et barn skulle skaffes af vejen i en fart, kom jo først frem godt 2 år senere, da Dagmar blev afsløret som massemorder i København. Det er derfor ikke sandsynligt, at min mors forældre har haft kendskab til, at Dagmar havde boet i Brohuset, og de har sikkert ikke kunnet forestille sig, at noget så uhyggeligt havde fundet sted dér, hvor de nu boede. Eller har de alligevel haft en mistanke, der var så forfærdelig, at de har lagt tunge låg på sagen af frygt for at blive rodet ind i den uhyggelige sag?

Besøg ved Brohuset

Karen Søndergaard viste sig at bo i Allerød ligesom jeg, og jeg havde lejlighed til at drøfte bogen med hende og lufte min teori om, at Dagmar måske allerede i Brohuset havde haft et barn over ilden. Tanken var jo nærliggende, blev vi enige om.

Brohuset er placeret tv. for “E” i Egå, øst for gl. Randers Landevej, tæt ved motorvejen til Grenaa

Jeg besøgte samme år stedet ved Egåen, hvor Graamøllehus nu er privat beboelse med lidt værksted efter i nogle år at have huset et galleri. Også Graa Mølle ligger der stadig, men kun stuehus og udlængerne i grå kampesten er tilbage. Det er altid spændende at se et sted, man på en måde føler sig knyttet til gennem slægtens historie.

Flere detaljer om Brohuset på Dagmars tid

Lige efter Pinse i år udkom endnu en bog om Dagmar Overby, skrevet af tidligere kriminalassistent Frank Bøgh, der nu er tilknyttet Politihistorisk Museum, og som har udgivet flere bøger om personer fra Besættelsestiden og om politimorderen Palle Sørensen. Frank Bøgh beretter meget detaljeret om Dagmar Overbys liv og levned og har lige som Karen Søndergaard baseret sin bog på de originale dokumenter i sagen, hvoraf flere gengives i bogen sammen med billeder, bl.a. af den lejlighed på Enghavevej 21 i København, hvor Dagmar blev afsløret. Uventet kom en søster til en ung kvinde, der dagen før havde afleveret sin lille pige til Dagmar, på adressen for at aflevere en fødselsattest. Kort fortalt undrede det søsteren, at hun ikke kunne få barnet at se, og Dagmar kom med forskellige bortforklaringer om barnets fravær. På trods af politiets første afvisning af at tage sig af sagen fastholdt familien sin anmeldelse, der endelig resulterede i, at politiet tog henvendelsen alvorligt, og sagen kom i den kommende tid for dagens lys i al sin gru.

Noget positivt kom der trods alt ud af Dagmar-sagen

Den uhyggelige sag afslørede, at der manglede lovgivning, som sikrede tilsyn med de mange børn, der blev født uden for ægteskab. Lov nr. 122 af 28. marts 1923 om tilsyn med børn trådte i kraft den 1. januar 1924. Sagen var også – selv om det ikke direkte fremgik af drøftelserne i Folketing og Landsting – grunden til, at Lov nr. 57 af 24. marts 1924 om Folkeregistre herefter gav myndighederne kendskab til, hvor borgerne var, og hvor mange de var.

Brohuset, set fra gl. Randers Landevej

I sin bog "Dagmar Overby – Englemagersken" fortæller Karen Søndergaard i en dokumentarisk roman Dagmars uhyggelige livshistorie. I bogen "DAGMAR" beskriver Frank Bøgh Dagmar ud fra en ren dokumentarisk vinkel. Begge bøger giver – hver på sin måde – et levende billede af et forfærdeligt menneskeliv og livet i Danmark for 100 år siden.

Og hvad gør jeg så nu?

Jo mere jeg læser om Dagmar Overby, jo større bliver min lyst til at efterprøve, om det f.eks. er muligt at finde en annonce i en af de lokale aviser fra Aarhus, der ligner dem, Dagmar indrykkede i de københavnske aviser og som kunne være et tegn på, at der måske foregik uhyggelige ting i det gamle brohus, før min mormor flyttede ind ... Jeg vil prøve, for jeg ved, det er let at bladere i de gamle aviser på arkivet under Hovedbiblioteket i Aarhus – og aviserne fra nogle måneder i 1918 kan da gennemses på et par feriedage!

Og så håber jeg, at der i mellemtiden fra Slægt & Datas mange læsere kan dukke nye oplysninger frem i denne skumle sag.

Dagmars sidste annonce – Bill. mrk. 1969 – i "Aftenposten" 13. august 1920. En lille dreng undgik en grim skæbne; Dagmar blev afsløret, før drengen nåede at blive overdraget til hende. Hun blev anholdt og fængslet den 2. september 1920.

Efter en tid at have huset et galleri fik det gamle hus nyt navn

Kalender

Se også på hjemmesiden <http://www.slaegtodata.dk/aktuelt> og under de enkelte lokalforeninger. Her kan være flere arrangementer.

Tid	Sted	Emne	Arrangør	Tilmelding m.v.
Onsdag 25. sept. kl. 19.00-21.30	Odense – se www.dis-odense.dk for info	Ane Kirstine Jørgensdatter. Foredrag v/Jytte Skaaning	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Onsdage 25. sept. og 23. okt. kl. 19.00	Lindegaarden, Peter Lunds Vej 8, Lyngby	Slægtscafé	DIS-København Nord	www.slaegtodata.dk/lokalforeninger/kbh nord
Tirsdage 1. okt., 15. okt. 29. okt., 12. nov. og 26. nov. kl. 9.00-12.00	Odense – se www.dis-odense.dk for info	Slægtsroderi – slægtsforskningsworkshop	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Onsdag 2. okt. kl. 19.00	Lindegaarden, Peter Lunds Vej 8, Lyngby	En slægtsbog på computeren. Foredrag v/Erik Kann	DIS-København Nord	www.slaegtodata.dk/lokalforeninger/kbh nord
Torsdage 3. okt., 7. nov. og 5. dec. kl. 9.00-12.00	Landsarkivet, Jernbanegade 36A, Odense	Snakkedag på Landsarkivet	DIS-Odense	www.dis-odense.dk

Mandag 7. okt. kl. 19.00-21.30	Multirummet, Vestre Skole, Gyldenbjergsvej 31, Svendborg	Fæster, fæstebreve, fæstebønder før 1850. Foredrag v/Otto Bendixen	DIS-Sydfyn og Folkeuniversitetet	krejsing@svendborgmail.dk
Tirsdag 8. okt. kl. 8.00-17.00	Landsarkivet for Nørrejylland, Viborg	Tur til Landsarkivet	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Tirsdage 8. okt., 22. okt., 5. nov., og 3. dec. kl. 9.00-12.00	Senior Centret, Hestens Bakke 43, Helsingør	Læsegruppe	DIS-Helsingør	www.slaegtogdata.dk/ lokalforeninger/helsingoer
Tirsdag 8. okt. kl. 19.00	Foreningslokalet, Sydholmen 8, Hvidovre	Ind som soldat – og hvad så? Foredrag v/Erik Kann	DIS-Sokkelund Herred	www.slaegtogdata.dk/ lokalforeninger/Sokkelund
Torsdag 10. okt. kl. 19.30	Hovedbiblioteket, Vesterbrogade 15, Viborg	Om kvindfolk og fattigfolk på landet omkring 1850. Foredrag v/Agnete Birger Madsen	Slægtshistorisk Forening for Viborg og Omegn, DIS- Danmark og Folkeuniversitetet	www.viborgslaegt.dk/index.html
Torsdag 10. okt. kl. 19.00-21.30	Odense – se www.dis-odense.dk for info	Retssager i gamle dage. Foredrag v/Jytte Skaaning og Mette Fløjborg	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Tirsdage 22. okt. og 5. nov. kl. 10.00-12.00	Odense – se www.dis-odense.dk for info	Joomla hjemmeside- workshop	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Onsdag 23. okt. kl. 19.00-21.00	Badehusvej 9, Aalborg	Biografier/levnedsløb. Om sammenskrivning af kilder. Foredrag v/Anton Blaabjerg	DIS-Aalborg	www.slaegtogdata.dk/ lokalforeninger/aalborg
Torsdag 24. okt. kl. 19.00-21.30	Odense – se www.dis-odense.dk for info	Legacy aften	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Mandag 28. okt. kl. 19.00-21.30	Senior Centret, Hestens Bakke 43, Helsingør	Sociale relationer mellem land- boerne. Foredrag v/Martin Bork	DIS-Helsingør	www.slaegtogdata.dk/ lokalforeninger/helsingoer
Onsdag 30. okt. kl. 19.00-22.00	Landsarkivet, Jernbanegade 36A, Odense	Aftenbesøg på Landsarkivet	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Onsdag 6. nov. kl. 19.00	Lindegaarden, Peter Lunds Vej 8, Lyngby	Den svenske emigration til Danmark. Foredrag v/Jørgen Mikkelsen	DIS-København Nord	www.slaegtogdata.dk/ lokalforeninger/kbh nord
Onsdag 13. nov. kl. 19.00-21.30	Odense – se www.dis-odense.dk for info	Når døden indtræffer – dødsattester og skifter. Foredrag v/Michael Dupont	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Lørdag 16. nov. kl. 13.00-16.00	Multirummet, Vestre Skole, Gyldenbjergsvej 31, Svendborg	Brothers's Keeper v/Chris Gade Oxholm	DIS-Sydfyn	krejsing@svendborgmail.dk
Tirsdag 19. nov. kl. 19.00-21.30	Odense – se www.dis-odense.dk for info	Slægtsforsker aften – workshop	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Onsdag 20. nov. kl. 19.00	Christianskirken, Lyngby	Slægtscafé	DIS-København Nord	www.slaegtogdata.dk/ lokalforeninger/kbh nord
Mandag 25. nov. kl. 19.00-21.30	Senior Centret, Hestens Bakke 43, Helsingør	Hvordan man slægtsforsker i Norden. Foredrag v/Gitte Bergendorff Høstbo	DIS-Helsingør	www.slaegtogdata.dk/ lokalforeninger/helsingoer
Tirsdag 26. nov. kl. 19.00	Foreningslokalet, Sydholmen 8, Hvidovre	Avedøre Holme – hvordan og hvornår. Foredrag v/Lisbeth Hollesen	DIS-Sokkelund Herred	www.slaegtogdata.dk/ lokalforeninger/Sokkelund
Onsdag 20. nov. kl. 19.00-21.00	Badehusvej 9, Aalborg	Slægtsforskning i Sverige. Foredrag v/Birgitte Hansen	DIS-Aalborg	www.slaegtogdata.dk/ lokalforeninger/aalborg
Onsdag 27. nov. kl. 19.00-21.30	Odense – se www.dis-odense.dk for info	Anonyme billeder? Foredrag v/Tommy P. Christensen	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Tirsdag 3. dec. kl. 19.00-21.30	Odense – se www.dis-odense.dk for info	Slægtsbogscafé	DIS-Odense	www.dis-odense.dk
Onsdag 4. dec. kl. 19.00	Christianskirken, Lyngby	Juleafslutning	DIS-København Nord	www.slaegtogdata.dk/ lokalforeninger/kbh nord

Kommende bestyrelsesmøder i DIS-Danmark

I nærmeste fremtid er planlagt
følgende møder for bestyrelsen.

5. oktober - bestyrelsesmøde
23. november - bestyrelsesmøde
24.-26. januar 2014
- bestyrelsesweekend

Alle møder finder sted i Odense.

www.slaegtogdata.dk

DIS-Danmarks hjemmeside
www.slaegtogdata.dk

Webmaster Arne Feldborg
webmaster@dis-danmark.dk

Særtilbud

- især til nye medlemmer

Ekspeditionen har et restoplæg fra de seneste to årgange af medlemsbladet, som sælges så længe lager haves.

Slægt & Data - hele årgang 2011 sælges samlet for 70 kr.
Slægt & Data - hele årgang 2012 sælges samlet for 70 kr.
Bogen Sogn Herred Amt sælges for 99 kr.

Alle priser er inkl. moms og forsendelse, og betaling sker forud med kort eller ved bankoverførsel.

Henvend dig til Ekspeditionen, ekspedition@dis-danmark.dk, eller brug bestillingsformularen i 'butikken' på hjemmesiden under foreningen.

Her kan du også bestille cd'en med samtlige numre af Slægt & Data.

DIS-Danmarks ekspedition

Gunnar Larsen

ekspedition@dis-danmark.dk

Tlf. 61 27 91 05

Telefonen er åben for ekspedition:

Tirsdag kl. 14-18 - ellers telefonsvarer.

Ekspeditionen besvarer praktiske spørgsmål og sørger i øvrigt for forsendelse af foreningens forskellige produkter, f.eks. cd'erne med Slægt & Data og Postadresebogen.

Ekspeditionen står også for tilmelding til DIS-Danmarks læsekredse, hvor udenlandske blade rundsendes blandt DIS-medlemmer.

DIS-Danmarks bestyrelse

Susanne Fuglsang Formand.

Højbakkevej 3, 2640 Hedehusene. Tlf. 46 13 60 01

fuglsang@dis-danmark.dk

Gitte Christensen Næstformand.

Rebæk Søpark 2, 622, 2650 Hvidovre. Tlf. 51 60 44 32

christensen@dis-danmark.dk

Henning Karlby Kasserer.

Rylevej 2, Bro, 5464 Brenderup. Tlf. 64 44 28 08

karlby@dis-danmark.dk

Kathrine Tobiasen Redaktør + DIS-Forum.

Korsagervej 13, 8940 Randers SV. Tlf. 64 64 51 06

tobiasen@dis-danmark.dk

Michael Dupont

Stenager 216, st.th, 2600 Glostrup. Tlf. 43 44 16 52

dupont@dis-danmark.dk

Poul Wachmann

Valmuehaven 42, 2765 Smørum. Tlf. 44 65 02 45

wachmann@dis-danmark.dk

Jørgen Kristensen

Markskellet 130, 4300 Holbæk. Tlf. 57 64 61 22

kristensen@dis-danmark.dk

Kirsten Andersen

Gjelstensåsen 125, 3650 Ølstykke. Tlf. 47 17 75 78

andersen@dis-danmark.dk

Bodil Grove Christensen

Hvedevej 1, 7490 Aulum. Tlf. 97 47 28 87

grove@dis-danmark.dk

Jesper Skov Suppleant. AO-repr.

Friggsvej 3, Sdr. Onsild, 9500 Hobro

skov@dis-danmark.dk

Arne Christiansen Suppleant.

Langelinie 34 C, 5230 Odense M. Tlf. 66 13 31 34

christiansen@dis-danmark.dk

Romertal

Af Gitte Christensen
Rebæk Søpark 3, 622
2650 Hvidovre
tlf. 36 44 97 47
gsc@ofir.dk

Det sker, at man i kilderne finder årstal beskrevet med romertal. Nogle gange kan det være rart at få romertallenes værdi genopfrisket, fordi vi efterhånden kun benytter dem på ure og til at holde styr på regenterne (Christian IV, Frederik IX osv.). Det betyder også, at det kan være vanskeligt at huske, hvilken værdi et L eller et C har.

Historie

Romertallene blev egentlig opfundet af etruskerne, men romerne tog talsystemet til sig, da Romerriget overtog Etrurien (ligger i det nordlige Italien, svarer til Toscana og Umbrien). Senere "hjembragte" araberne titalssystemet fra Indien, hvilket gav os de tal, som vi benytter i dag. En af de store forskelle på romertal og arabertal er, at 0 ikke findes som romertal, sikkert fordi man ikke havde behov for at tælle "ingenting".

Romertallene

Romertallene består af 7 bogstaver, som det fremgår af tabellen, og med disse er det muligt at konstruere alle de tal, som vi har behov for i vores slægtsforskning.

Symbol	I	V	X	L	C	D	M
Tal	1	5	10	50	100	500	1000

Regler

Der er en række regler, som man skal kende for at kunne aflæse romertallene korrekt.

Hvis et mindre tal står efter et større, lægges tallet til det store: XI = 11 ($10 + 1 = 11$)

Hvis et mindre tal står før et større, trækkes tallet fra det store: IX = 9 ($10 - 1 = 9$)

Der må kun stå ét mindre tal foran et større. I (1) kan kun stå foran V (5) og X (10). X (10) kan kun stå foran L (50) og C (100). C (100) kan kun stå foran D (500) og M (1000).

Der må kun stå tre ens tal efter hinanden, dog gentages V (5), L (50) og D (500) aldrig.

Eksempler

MDCCXXV = $1000 + 500 + 100 + 100 + 10 + 10 + 5 = 1725$

MDCCCLXIV = $1000 + 500 + 100 + 100 + 100 + 50 + 10 + 4 = 1864$

MMXIII = $1000 + 1000 + 10 + 3 = 2013$

Brug lommeregner

Bjarne Saack har lavet en lommeregner, som man kan finde nederst på denne hjemmeside: <http://www.saack.dk/romertal.shtml>.

Man kan benytte den både til at regne fra romertal til arabertal og omvendt.